EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2022 05 24
COM(2022) 303 final

Politikos dokumentas

kuriuo pagal Reglamento (ES) 2019/1896 8 straipsnio 4 dalį formuojama Europos integruoto sienų valdymo daugiametė strateginė politika

1. ***ĮVADAS***

2021 m. birželio 2 d. Šengeno strategijoje nustatytos dvi svarbios visapusiškai veikiančios ir atsparios Šengeno erdvės išankstinės sąlygos. Tai – integruotas požiūris į išorės sienų valdymą ir sėkmingas naujų Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros, paprastai vadinamos *Frontex*, įgaliojimų įgyvendinimas. Visų pirma pabrėžtas poreikis „*suteikti ir strateginę sistemą, ir veiklos komponentus, kurių reikia, kad mūsų politika būtų glaudžiau susieta, taigi taip pat pašalinti sienų apsaugos, saugumo, grąžinimo, migracijos spragas, kartu visada užtikrinant pagrindinių teisių apsaugą*“.

Siekdamos šio tikslo Europos Sąjunga ir jos valstybės narės turi bendradarbiauti, ypač vykdant Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų (EBCG) veiklą, kad būtų užtikrintas visapusiškai veiksmingas **Europos integruotas sienų valdymas** (EISV), suburiantis visus atitinkamus Europos ir nacionalinio lygmens subjektus. Todėl Europos integruotas sienų valdymas taip pat turėtų būti visapusiškai integruotas į Šengeno ciklą.

Kaip paskelbta Šengeno strategijoje, įgyvendinant Europos integruotą sienų valdymą bus vadovaujamasi **daugiametės strateginės politikos ciklu** (EISV politikos ciklu), kuris turi būti parengtas pagal Reglamento (ES) 2019/1896[1] (EBCG reglamento) 8 straipsnį. Daugiametės strateginės politikos cikle bus nurodoma, kaip Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos turėtų veiksmingai veikti kaip struktūra per ateinančius penkerius metus ir įgyvendinti Europos integruotą sienų valdymą. **Veiklos lygmeniu** šis ciklas turėtų užtikrinti bendrą sistemą, kuria būtų valdoma kasdienė daugiau kaip 120 000 Europos sienų ir pakrančių apsaugos pareigūnų iš nacionalinių valdžios institucijų ir *Frontex* veikla.

Pagal EBCG reglamento 8 straipsnio 4 dalį šiuo **politikos dokumentu** Komisija pradeda konsultacijas su Europos Parlamentu ir Taryba dėl daugiametės strateginės politikos plėtojimo. Konsultacijose daugiausia dėmesio bus skiriama šio politikos dokumento 5 skyriui, kuriame **penkerių metų** laikotarpiui nustatyti su 15 EISV sudedamųjų dalių, kurios išdėstytos EBCG reglamento 3 straipsnyje, susiję ***politikos prioritetai*** ir ***strateginės gairės***.

Be to, ji sieks sužinoti institucijų nuomonę apie tai, kaip nustatyti **integruotą, vieningą ir nuolatinį** strateginių gairių teikimo visoms atitinkamoms EBCG ir kitiems Europos ir nacionaliniams subjektams **procesą**, kad būtų užtikrintas nuoseklus EISV įgyvendinimas. Taip siekiama užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgta į naujus iššūkius ir kad prioritetus būtų galima pritaikyti prie kintančių poreikių. Šis valdymo mechanizmas taip pat turėtų tapti daugiametės strateginės politikos ciklo dalimi.

Atsižvelgiant į šio konsultacijų proceso rezultatus, turėtų būti parengtas **Komisijos komunikatas dėl Europos integruoto sienų valdymo daugiametės strateginės politikos**,

[1] 2019 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1896 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo panaikinami Reglamentai (ES) Nr. 1052/2013 ir (ES) 2016/1624.

kuriuo iki 2022 m. pabaigos bus nustatytas politinis Europos integruoto sienų valdymo orientyras penkerių metų laikotarpiui. Šis ciklas bus toliau įgyvendinamas taikant techninę ir veiklos strategiją, kuri turi būti patvirtinta *Frontex* valdančiosios tarybos ir taikant valstybių narių nacionalines strategijas.

2. *EUROPOS INTEGRUOTO SIENŲ VALDYMO DAUGIAMETĖS STRATEGINĖS POLITIKOS CIKLO METMENYS*

Pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (77 straipsnio 1 dalies c punktą) Europos Sąjunga turi plėtoti politiką, kuria siekiama „*laipsniškai įvesti integruotą išorės sienų valdymo sistemą*“. Europos integruoto sienų valdymo komponentai, principai ir pagrindiniai suinteresuotieji subjektai pirmą kartą buvo nustatyti 2016 m. EBCG reglamente ir toliau plėtojami jo 2019 m. pakeitime[2], kuriame taip pat nustatyta, kad EISV politikos ciklas yra strateginio valdymo sistema, skirta veiksmingam EISV įgyvendinimui. EISV politikos ciklo **strateginis tikslas** – nustatyti, kaip Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos turėtų nuosekliai, integruotai ir sistemingai spręsti problemas sienų valdymo ir grąžinimo srityje.

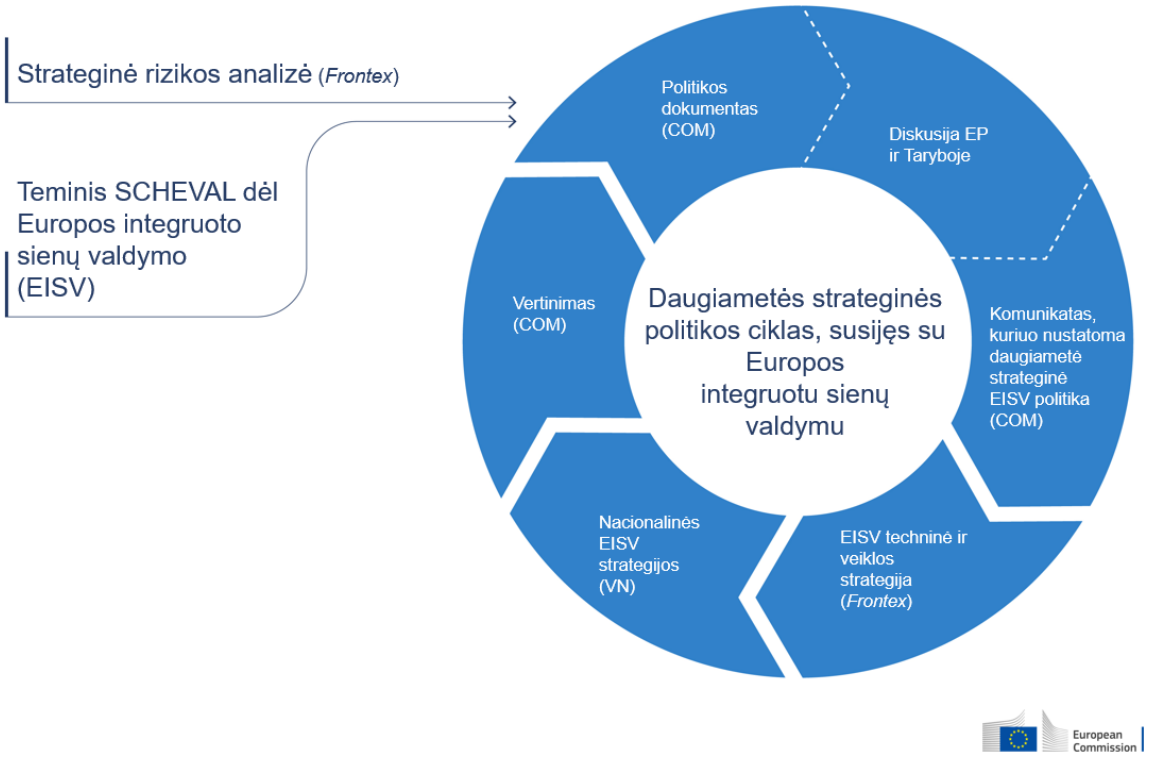
Daugiametės strateginės politikos ciklo struktūra

EISV penkerių metų daugiametės strateginės politikos ciklo struktūrą sudaro keturi pagrindiniai etapai:

1. ES institucijų politikos gairės;
2. *Frontex* valdančiosios tarybos parengta EISV techninė ir veiklos strategija;
3. valstybių narių nacionalinės EISV strategijos;
4. Komisijos atliekamas vertinimas siekiant atnaujinti ciklą.

[2] 2019 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1896 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo panaikinami Reglamentai (ES) Nr. 1052/2013 ir (ES) 2016/1624, OL L 295, 2019 11 14.

1 diagrama. EISV daugiametės strateginės politikos ciklas

a) *Politikos gairės*

Komisija parengė šį politikos dokumentą, grindžiamą **strategine EISV rizikos analize**, kurią 2020 m. liepos mėn. Komisijai, Europos Parlamentui ir Tarybai pateikė *Frontex* ir kurioje nustatyti EISV uždaviniai kitiems 10 metų. Komisija taip pat atsižvelgė į rekomendacijas, pateiktas atlikus 2019–2020 m. valstybių narių nacionalinių integruoto sienų valdymo strategijų teminį Šengeno vertinimą.

Už Europos integruoto sienų valdymo strategijos rengimą atsakingos Sąjungos institucijos. Todėl labai svarbu, kad Komisija, Europos Parlamentas ir Taryba veiksmingai bendradarbiautų nustatydamos politinę tiesioginio Europos integruoto sienų valdymo programą. Ši programa turėtų būti priimta kaip komunikatas, kuriame būtų išdėstyta daugiametė strateginė EISV politika.

b) *Frontex parengta EISV techninė ir veiklos strategija*

Pagal EBCG reglamento 8 straipsnio 5 dalį *Frontex* valdančiosios tarybos sprendimu ir *Frontex* vykdomojo direktoriaus pasiūlymu agentūrai pavesta nustatyti **Europos integruoto sienų valdymo techninę ir veiklos strategiją**. Ši strategija turi būti parengta glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir Komisija. Strategija turi atitikti EBCG reglamento 3 straipsnį, o Agentūra pagrįstais atvejais turi atsižvelgti į konkrečią valstybių narių padėtį, visų pirma į jų geografinę padėtį. Ji turėtų būti grindžiama Komisijos

komunikatu dėl daugiametės strateginės EISV politikos, tačiau taip pat turėtų būti atsižvelgiama į atitinkamus esamų galiojančių Šengeno teisės aktų reikalavimus.

EISV techninei ir veiklos strategijai keliami reikalavimai
• *Frontex* valdančioji taryba ir jos specialioji EISV darbo grupė vadovautų ir prižiūrėtų strategijos rengimą ir įgyvendinimo procesą; • Struktūra grindžiama pagal EBCG reglamento 3 straipsnio 15 sudedamųjų dalių; • Laikomasi ES institucijų pateiktų politikos gairių; • Bendra EBCG strategija, skirta *Frontex* ir valstybių narių nacionalinėms sienų valdymo institucijoms; • Apima ne tik ES lygmens, bet ir nacionalinio lygmens veiksmus, įskaitant veiksmus, kuriais siekiama suderinti praktiką, standartizuoti technines priemones ir užtikrinti veiklos sąveikumą; • Penkerių metų aprėptis, geriausiu atveju atsižvelgiant į daugiametės finansinės programos programavimo ciklą; • Kartu pateikiamas veiksmų planas, kuriame nustatomos pagrindinės priemonės, tvarkaraštis, etapai, reikalingi ištekliai ir stebėsenos tvarka.

c) *Nacionalinės integruoto sienų valdymo strategijos*

Valstybėms narėms tenka **pagrindinė atsakomybė už savo išorės sienų valdymą**, atsižvelgiant į jų ir visų valstybių narių interesus. Atsižvelgiant į tai, siekiant veiksmingai įgyvendinti Europos integruotą sienų valdymą, reikia, kad ES lygmeniu nustatytos strategijos būtų perkeltos į nacionalinį lygmenį. Todėl EBCG reglamento 8 straipsnio 6 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės parengtų savo **nacionalines integruoto sienų valdymo strategijas**.

Nacionalinėms ISV strategijoms keliami reikalavimai
• Po vieną ISV strategiją kiekvienai valstybei narei; • Sukurti nacionalinę centralizuotą EISV valdymo struktūrą, koordinuojant visų atitinkamų sienų valdymo ir grąžinimo srityje dalyvaujančių valdžios institucijų veiklą ir atsižvelgiant į kitų ES politikos priemonių, kurias prie valstybių narių išorės sienų įgyvendina kompetentingos nacionalinės institucijos pagal savo atitinkamus įgaliojimus, pavyzdžiui, muitinės ir sanitarinės kontrolės institucijos, poveikį; • Parengta laikantis ES institucijų nustatytos politinės strategijos, Agentūros techninės ir veiklos strategijos bei Šengeno reikalavimų; • Pagrįsta EBCG reglamento 3 straipsnio 15 sudedamųjų dalių, tačiau taip pat apima nacionalinės kompetencijos sritis, jei manoma, kad tai tikslinga; • Nustatomi nacionaliniai sienų valdymo susitarimai ir dalyvavimas atitinkamuose ES mechanizmuose, kuriuos koordinuoja *Frontex* ir kiti atitinkami ES subjektai; • Aiškiai nustatomas dabartinis ir planuojamas žmogiškųjų ir finansinių išteklių paskirstymas ir pagrindiniai būtinos infrastruktūros plėtros etapai; • Nustatomas peržiūros ir stebėsenos mechanizmas; • Daugiametė aprėptis, geriausiu atveju atitinkanti daugiametės finansinės programos programavimo ciklą; • Kartu pateikiamas veiksmų planas, kuriame išdėstytos pagrindinės priemonės, tvarkaraštis, etapai, reikalingi ištekliai ir stebėsenos tvarka.

d) *ISV ciklo vertinimas*

Praėjus ketveriems metams nuo komunikato, kuriuo nustatoma Europos integruoto sienų valdymo daugiametė strateginė politika, priėmimo dienos, Komisija atliks išsamų visų suinteresuotųjų subjektų ES ir nacionaliniu lygmenimis vykdomos politikos įgyvendinimo vertinimą, siekdama pasirengti kitam daugiametės strateginės politikos ciklui.

Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų struktūra

EBCG reglamentu sukuriama išsami **Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų** struktūra, kurią sudaro *Frontex* ir apie 50–60 valstybių narių valdžios institucijų, kompetentingų sienų valdymo (įskaitant pakrančių apsaugos tarnybas, vykdančias sienų stebėjimo užduotis) ir grąžinimo srityse. Reglamentu EBCG taip pat pavedama užtikrinti veiksmingą EISV įgyvendinimą laikantis **bendros atsakomybės principo**. Realizavus visą Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų potencialą būtų pasiekta realių ir būtinų pokyčių vietos lygiu. Tuo tikslu ES ir valstybės narės turėtų bendrai pasinaudoti šia nauja struktūra ir stiprinti EBCG valdymo struktūras, kartu didindamos jos naujus operacinius pajėgumus geriau ir greičiau koordinuodamos veiksmus ES lygmeniu.

Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų valdymo struktūra turi užtikrinti, kad *Frontex* ir nacionalinių sienų ir pakrančių apsaugos institucijų veikla būtų visiškai suderinta su ES politiniais tikslais sienų ir migracijos valdymo srityje ir kad ji atitiktų su vidaus saugumu susijusią politikos kryptį.

Valstybėms narėms tenka pagrindinė atsakomybė ir kompetencija savo sienų valdymo srityje. Dėl naujų įgaliojimų *Frontex* šiuo metu tenka pagrindinis vaidmuo Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgose – ji stiprina, vertina ir koordinuoja valstybių narių veiksmus ir nustato Europos pajėgumus.

Nuo pat įsteigimo dienos EBCG kūrė keitimosi informacija ir operatyvinio bendradarbiavimo sistemą ne tik tarp *Frontex* ir valstybių narių, bet ir tarp įvairių valstybių narių valdžios institucijų, veikiančių kaip nacionaliniai padaliniai. Nuo 2019 m. šios priemonės yra papildytos galimybe veiksmingiau remti valstybes nares pasitelkiant pačios Agentūros operacijų pajėgas – EBCG nuolatinį korpusą. Nuolatinis korpusas dislokuojamas vadovaujant ir kontroliuojant priimančiajai valstybei narei. Kalbant apie technologijas, EBCG reglamentu dar labiau sustiprintas tinkamas EBCG veikimas, t. y. visiškas Europos sienų stebėjimo sistemos (EUROSUR) integravimas, siekiant užtikrinti informuotumą apie padėtį ir veiksmingą keitimąsi informacija bei integruotą planavimą, apimantį operatyvinį, nenumatytų atvejų ir pajėgumų plėtojimą; visa tai centralizuotai koordinuoja ir remia *Frontex*. Agentūra taip pat inicijuoja, koordinuoja ir remia daugelį kitų procesų (pvz., techninės įrangos standartizavimą ir keitimąsi informacija), siekdama toliau stiprinti Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgas ir palengvinti kasdienę ES sienos apsaugos pareigūnų veiklą.

2 diagrama. Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos

Komisija atlieka ir operatyvinį vaidmenį kai kuriais EISV įgyvendinimo aspektais, visų pirma susijusiais su ES finansavimu, Šengeno vertinimo mechanizmu ir tarpžinybinio bendradarbiavimo migrantų antplūdžio valdymo centruose koordinavimu. EBCG reglamente taip pat pabrėžiama kitų **Europos suinteresuotųjų subjektų**, visų pirma ES decentralizuotų agentūrų (eu-LISA, Europolo, ES prieglobsčio agentūros (EUAA) ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA), svarba. Glaudus šių suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimas su *Frontex* ir valstybių narių kompetentingomis institucijomis yra labai svarbus, siekiant užtikrinti sėkmingą EISV įgyvendinimą. **Nacionaliniu lygmeniu** įvairios institucijos (muitinės, teisėsaugos, visuomenės sveikatos institucijos) bendradarbiauja su Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų nacionaliniais padaliniais, kad užtikrintų veiksmingą EISV įgyvendinimą atitinkamose jų kompetencijos srityse.

3. *STRATEGINIAI EUROPOS INTEGRUOTO SIENŲ VALDYMO SUNKUMAI*

Pagal EBCG reglamento 8 straipsnį strateginio ciklo pradžia – nustatyti, kaip *turi būti darniai, integruotai ir sistemingai sprendžiami* ***sunkumai*** *sienų valdymo ir grąžinimo srityje*. Šiomis aplinkybėmis *Frontex*, glaudžiai konsultuodamasi su valstybėmis narėmis, parengė pirmąją **Europos integruoto sienų valdymo strateginę rizikos analizę**, kuri apima 10 metų laikotarpį[3].

2020 m. strateginėje rizikos analizėje nustatyti šie pagrindiniai sunkumai:

[3] https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/Strategic_Risk_Analysis_2020.pdf.

Išorės sienų atveju:

a) didėjantis spaudimas dėl tarpvalstybinio nusikalstamumo[4], terorizmo ir hibridinio pobūdžio grėsmių;
b) poreikis spręsti keleivių ir krovinių srautų didėjimo problemą gerinant duomenų rinkimą, rizikos valdymą ir sąveikumą;
c) ISV skaitmeninimas diegiant atvykimo ir išvykimo sistemą, Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemą, atnaujintą Šengeno informacinę sistemą ir atnaujintą vizų informacinę sistemą;
d) sunkumai, susiję su jūrų, sausumos ir oro transportu, įskaitant:
    i. sudėtingus kibernetinius ir teroristinius išpuolius prieš tarptautinius ir (arba) vidaus keleivius, laivus, pavojingus krovinius ir ypatingos svarbos jūrų infrastruktūrą;
    ii. suintensyvėjusią tarptautinę migraciją, antrinį (ES vidaus) migracijos judėjimą ir tarpvalstybinę kontrabandinę veiklą, ir
    iii. pigių skrydžių intensyvumo poveikį kai kurių ES oro uostų gebėjimui spręsti susijusius ISV klausimus;
e) suintensyvėję neteisėtos kontrabandos srautai, darantys poveikį ES vidaus ir išorės saugumui;
f) kibernetiniai nusikaltėliai nuolat demonstruos savo lankstumą ir atsparumą, tačiau jie taip pat pasikliaus esamais *modi operandi*, nukreiptais prieš žinomas pažeidžiamas grupes ir naujas aukas. Jie mėgins pasinaudoti masišku anksčiau buvusios neinternetinės veiklos perkėlimu į internetinę aplinką, kaip atsitiko COVID-19 pandemijos metu;
g) siekdamos palengvinti teisėtą sienos kirtimą, be kita ko, turizmo ir prekybos tikslais, sienų kontrolės institucijos turi kuo geriau pasinaudoti neinvazinėmis tapatybės nustatymo technologijomis (pvz., pirštų atspaudais, veido atpažinimu), kartu visapusiškai gerbdamos pagrindines teises, visų pirma šiuo atžvilgiu susijusias su asmens duomenų apsauga. Galimybė susipažinti su tokia informacija turės būti suteikta naudojant rankinę įrangą, kad būtų galima atlikti reikiamas paieškas duomenų bazėse ir saugumo patikrinimus;
h) kalbant apie terorizmą ir hibridines grėsmes, įvairūs sunkumai yra susiję su savalaikiu dalijimusi informacija, siekiant pagerinti patikrinimus ir greitą reagavimą, ir EBCG gali prisidėti sienos apsaugos pajėgoms naudojantis prieiga prie Šengeno informacinės sistemos (SIS), atvykimo ir išvykimo sistemos (AIS), Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemos (ETIAS); taip pat ES informacinių sistemų, įskaitant Europos paieškos portalą, sąveikumu;

Migracijos ir grąžinimo atveju:

a) siekiant išvengti situacijos, kai atskiros valstybės narės arba pasienio ruožai negali vieni susidoroti su dideliu spaudimu, reikia gerai koordinuojamo atsako, imantis

[4] *Frontex* strateginėje rizikos analizėje kibernetiniai nusikaltimai taip pat nurodyti kaip vienas iš būsimų EISV sunkumų. Tačiau kovos su organizuotu nusikalstamumu politikos ciklas laikomas tinkamesniu šiam klausimui Europos lygmeniu spręsti.

tinkamų priemonių pasienio teritorijoje ir prireikus atitinkamai padidinant operatyvinius pajėgumus atitinkamuose pasienio ruožuose;

b) saugumo priemonės prie išorės sienų ir Šengeno erdvėje turi būti suderintos su poreikiu užtikrinti netrikdomus keleivių srautus;
c) EBCG grąžinimo veiklos svarba didėja, *Frontex* galimai tampant ES grąžinimo sistemos operatyvine dalimi, sudarančia palankesnes sąlygas didžiajai grąžinimo atvejų daugumai;
d) EBCG grąžinimo veikla turi būti stiprinama vykdant skaitmenizaciją, visų pirma naudojant *Frontex* grąžinimo sistemą ir nacionalines grąžinimo valdymo IT sistemas, grindžiamas Agentūros parengtu grąžinimo atvejų valdymo sistemų modeliu.

Pandemija:

e) 2020 m. *Frontex* analizėje nurodyta, kad tai yra vienas iš pagrindinių EISV sunkumų, nes, kaip paaiškėjo per COVID-19 pandemiją, latentinė grėsmė gali greitai pavirsti į akivaizdžią grėsmę;
f) pirminės grandies sienos apsaugos pareigūnai sąveikauja su keliautojais ir tvarko bagažą bei krovinius, o tai gali sukelti toksinų, patogenų ir kt. poveikį. Šiai rizikai sumažinti turi būti užtikrinta saugi sienos apsaugos pareigūnų aplinka, o valdžios institucijos turi atsižvelgti į riziką sveikatai vykdant sienų valdymo veiklą.

Šias problemas, nustatytas 2020 m. *Frontex* rizikos analizėje, patvirtino ir papildė nuo to laiko įvykę įvykiai. Visų pirma 2021 m. susiklosčiusi padėtis prie ES ir Baltarusijos sienos parodė, kaip naudojimasis **migracija** kaip priemone gali sukelti hibridinę grėsmę ES sienoms, kurioms vis didesnį poveikį gali daryti hibridinės operacijos, kuriomis siekiama įgyvendinti tam tikrų ES kaimyninių ir kitų trečiųjų šalių užsienio ir saugumo politikos darbotvarkes. Dėl hibridinio pobūdžio grėsmių būtina bendradarbiauti ir keistis informacija (tarpžinybiniu lygmeniu, su valstybėmis narėmis ir ES institucijomis bei įstaigomis), kad būtų galima iš anksto nustatyti hibridines grėsmes keliose srityse, ir nustatyti strateginius tikslus.

Rusijos invazija į Ukrainą, dėl kurios iki šiol į ES yra pabėgę daugiau kaip 5,9 mln. žmonių, taip pat atskleidė EISV keliamus iššūkius. Didelis Rusijos pajėgų karinės agresijos eskalavimas galėtų paskatinti papildomus didelio masto žmonių judėjimus iš Ukrainos. Šiuo požiūriu *Frontex* teikia paramą atitinkamoms valstybėms narėms ir nukentėjusioms trečiosioms šalims. Ji taip pat rengiasi vykdyti naujus dislokavimus, kad užtikrintų pakankamus pajėgumus vykdyti visų Ukrainos ir ES sienas kertančių asmenų patikrinimus kertant sieną pagal Sąjungos teisės reikalavimus.

4. PRINCIPAI, KURIAIS GRINDŽIAMAS EUROPOS INTEGRUOTAS SIENŲ VALDYMAS

Daugiametė strateginė politika turi būti grindžiama pagrindiniais Europos integruoto sienų valdymo principais ir koncepcijomis, kurie tiesiogiai kyla iš EBCG reglamento ir kuriais siekiama Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgoms sudaryti sąlygas veikti veiksmingai ir visapusiškai laikantis teisinės sistemos.

Bendra atsakomybė, pareiga sąžiningai bendradarbiauti ir įpareigojimas keistis informacija

Pagal EBCG reglamentą už EISV įgyvendinimą bendrai atsako už sienų valdymą ir grąžinimą atsakingos valstybių narių valdžios institucijos ir *Frontex*, kartu sudarančios Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgas. Tai yra EBCG struktūros pagrindas ir ES bei valstybių narių bendros kompetencijos įgyvendinant integruotą ES išorės sienų valdymą, kaip numatyta Sutartyje, išraiška veiksmais. Bendrą atsakomybę papildo pagrindinė visų EBCG subjektų (*Frontex* ir nacionalinių valdžios institucijų) pareiga sąžiningai bendradarbiauti ir visa apimantis įpareigojimas keistis informacija EBCG bendruomenėje.

Nuolatinė parengtis reaguoti į kylančias grėsmes

EISV įgyvendinimas turėtų suteikti reikiamų priemonių reaguoti į visas galimas prie išorės sienų kylančias grėsmes ir jas valdyti. ES ir nacionaliniu lygmenimis turi būti užtikrinta **nuolatinė parengtis** valdyti bet kokį masinį neteisėtai išorės sienas kertančių neteisėtų migrantų antplūdį. Tuo tikslu į šį integruotą požiūrį turėtų būti įtraukti išsamūs, išbandyti ir nuolat atnaujinami **nenumatytų atvejų planai**, įskaitant ES ir nacionalinių pajėgumų bei priemonių, pvz., skubios pasienio pagalbos, migracijos valdymo rėmimo grupių, grąžinimo pagalbos būrių, naudojimą ir visapusišką **migrantų antplūdžio valdymo požiūrio** taikymą. Nenumatytų atvejų planai turėtų palengvinti veiksmingą praktinį priemonių įgyvendinimą bet kuriuo atveju, kai prie išorės sienų reikia imtis skubių veiksmų, ir prireikus teikti pagalbą grąžinimui remti.

Frontex turi vykdyti metines **greitojo reagavimo pratybas**, kurios sudarys sąlygas reguliariai išbandyti atitinkamas procedūras ir mechanizmus, kad būtų užtikrinta visiška parengtis greitojo reagavimo pajėgumams, kurie padėtų valstybėms narėms būsimos krizės atveju.

Geresnis koordinavimas ir integruotas planavimas

Sėkmingas **Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų** veikimas grindžiamas nusistovėjusia Europos (*Frontex*) ir nacionalinių padalinių (už integruotą sienų valdymą atsakingų arba šioje veikloje dalyvaujančių nacionalinių valdžios institucijų) koordinavimo, komunikacijos ir planavimo sistema. Vienas iš pagrindinių tikslų – plėtoti lankstų ir integruotą informacijos naudojimą, bendrus pajėgumus ir sąveikias sistemas bei priemones ES ir nacionaliniu lygmenimis. Vienas iš pagrindinių reikalavimų, kuriuo užtikrinamas šios naujos Europos struktūros veikimas, – **aiškios nacionalinės koordinavimo, komunikacijos ir planavimo sistemos**, siekiant užtikrinti veiksmingą bendradarbiavimą su Agentūra ir ISV veikloje dalyvaujančių nacionalinių valdžios institucijų tarpusavio bendradarbiavimą. Turėtų

būti **viena pagrindinė nacionaliniu lygmeniu veikianti nacionalinė valdžios institucija, atsakinga už integruoto sienų valdymo koordinavimą,** ir **vienas nacionalinis informacijos centras visais su Agentūros veikla susijusiais klausimais**. Nacionalinė ISV koncepcija padės užtikrinti veiksmingą pagrindinės nacionalinės valdžios institucijos ir visų nacionalinių valdžios institucijų, atsakingų už sienų valdymą, veiklos koordinavimą. Siekiant užtikrinti nuolatinę parengtį ES ir nacionaliniu lygmenimis, EISV požiūriu reikalingas **integruotas** valstybių narių ir Agentūros atliekamas **planavimas**. Tai būtina rengiant atsakomuosius veiksmus kilus sunkumams prie išorės sienų, planuojant nenumatytus atvejus ir koordinuojant ilgalaikį pajėgumų plėtojimą, tiek įdarbinimo, tiek mokymo, taip pat įrangos įsigijimo ir plėtojimo požiūriu. Todėl pajėgumų plėtojimas nacionaliniu ir Agentūros lygmenimis turi būti tęstinio pobūdžio, atsižvelgiant į trumpalaikį, vidutinės trukmės ir ilgalaikį planavimą, ir atitikti nenumatytų atvejų planavimą.

Išsamus informuotumas apie padėtį

Visapusiškas ir beveik tikralaikis informuotumas apie vyraujančias ir numatomas situacijas, apimantis beveik visas ISV funkcijas ir visas keturių pakopų patekimo kontrolės modelio[5] pakopas, yra tinkamo ir savalaikio atsako į įvairias situacijas pagrindas. Agentūra ES lygmeniu ir valstybės narės nacionaliniu lygmeniu turėtų išlaikyti išsamią **Europos padėties vaizdo sistemą**, kad būtų užtikrintas veiksmingas ir greitas Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų reagavimas į kylančias grėsmes. Tai taip pat turėtų padėti pagerinti kitų nacionalinių valdžios institucijų ir ES agentūrų, vykdančių savo atitinkamas užduotis pasienyje ir Šengeno erdvėje, operatyvinės veiklos savalaikiškumą ir veiksmingumą. EUROSUR, kuri yra pagrindinis ISV padėties vaizdo sistemos pagrindas, turėtų būti veiksmingai įgyvendinama ir toliau plėtojama. Tai ypač svarbu, nes EBCG reglamentu nustatytos naujos EUROSUR funkcijos, dėl kurių turėtų pagerėti ne tik EBCG informuotumas apie padėtį ir reagavimo pajėgumai, bet ir valstybių narių bei *Frontex* operatyvinis bendradarbiavimas.

EISV techniniai standartai

Siekiant užtikrinti valstybių narių ir *Frontex* veiksmų prie išorės sienų veiksmingumą, *Frontex*, valstybės narės ir Komisija turėtų kartu parengti keitimosi informacija ir reikiamos įrangos techninius standartus, kaip atitinkamai numatyta EBCG reglamento 16 ir 64 straipsniuose. Juos nustačius EBCG privalo įsigyti ir naudoti įrangą ir teikti reikiamą informaciją pagal techninius standartus.

Keitimosi informacija techniniai standartai būtini tam, kad valstybių narių ir *Frontex* pateiktą informaciją ir duomenis būtų galima lengvai palyginti ir analizuoti. Tai labai svarbu siekiant pagerinti informuotumą apie padėtį, visų pirma papildyti EUROSUR padėties vaizdo sistemą ir padidinti gebėjimą reaguoti į padėtį prie išorės sienų.

[5] EBCG reglamento 11 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad *Europos integruotą sienų valdymą, grindžiamą keturių pakopų patekimo kontrolės modeliu, sudaro priemonės trečiosiose valstybėse, kaip antai pagal bendrą vizų politiką taikomos priemonės, kartu su kaimyninėmis trečiosiomis valstybėmis taikomos priemonės, sienų kontrolės priemonės prie išorės sienų, rizikos analizė bei Šengeno erdvėje ir grąžinimo srityje taikomos priemonės*.

Panašūs principai taikomi techninės įrangos rezervo, kurį sudaro, viena vertus, valstybėms narėms arba *Frontex* priklausanti įranga ir, kita vertus, valstybėms narėms ir *Frontex* bendrai nuosavybės teise priklausanti įranga, skirta jos operatyvinei veiklai vykdyti, techniniams standartams. Todėl būtina užtikrinti techninės įrangos rezervo įrangos sąveikumą ir suderinamumą, kad ji, vykdydama savo užduotis, galėtų veikti toje pačioje operacinėje aplinkoje kaip ir kita įranga, laikantis konkrečių reikalavimų ir pagal skirtingus veiklos scenarijus. Vienos įrangos pakeitimas kita turėtų vykti greitai ir sklandžiai, kad nebūtų pakenkta operatyvinės veiklos rezultatams.

Šie standartai taip pat padės sukurti Europos ISV technologinę ir pramoninę bazę, kuri gali sumažinti nepageidaujamą priklausomybę nuo ne Europos šalių.

Bendra sienos apsaugos pareigūnų kultūra ir aukštas profesionalumo lygis

Europos integruotas sienų valdymas yra koncepcija, kuri susijusi su būtina aukšto lygio specializacija ir profesionalumu. Vykdydamos įvairią veiklą, įskaitant mokymą, Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos turėtų skatinti tarpusavio supratimą ir bendrą sienos apsaugos pareigūnų kultūrą, grindžiamą Sutartyse įtvirtintomis Europos vertybėmis.

Apskritai asmenys, vykdantys Europos sienų apsaugos ir grąžinimo pareigas, turėtų būti specialiai parengti specialistai sienų kontrolės srityje, besilaikantys aukštų etikos standartų ir griežčiausių sąžiningumo principų. Jie turėtų priklausyti kompetentingoms sienų kontrolės arba teisėsaugos institucijoms, kurioms taikomas griežtas elgesio kodeksas. Netaikomos jokios išimtys, susijusios su pareigomis, pagal kurias reikalaujama naudoti asmens duomenis, naudotis konfidencialiais registrais arba aktais, kuriais reikalaujama naudotis vykdomaisiais įgaliojimais pagal ES ar nacionalinę teisę. Kompetentingos institucijos visomis aplinkybėmis turėtų būti visiškai atsakingos už visus sienų kontrolės veiksmus. Negalima perduoti atsakomybės už sienų kontrolės užduotis – sienų kontrolė pagal savo pobūdį yra teisėsaugos užduotis. Laikantis nacionalinės teisės aktų, kariniai pajėgumai ir ištekliai gali būti naudojami, kai jų prašoma padėti kompetentingoms sienos apsaugos institucijoms, jei įvykdomos visos pirmiau minėtos būtinos išankstinės sąlygos.

Funkcinis vientisumas

Kaip nustatyta EBCG reglamente, valstybių narių nacionalinės sienų valdymo institucijos turi išlaikyti pagrindinę atsakomybę už savo išorės sienų ruožų valdymą. Tas pats principas turėtų būti taikomas įgyvendinant ES grąžinimo politiką. Europos ISV yra priemonė, pagal kurią tam tikra atsakomybė tenka nacionaliniu lygmeniu, o Agentūros atsakomybė, palyginti su nacionalinių valdžios institucijų atsakomybe, yra ribota. Šios sritys, kurioms taikoma nacionalinė politika, yra susijusios, pavyzdžiui, su Šengeno erdvės priemonėmis (pvz., policijos kontrole, migracijos valdymu ir vidaus sienų kontrolės atnaujinimu) ir kova su organizuotu tarpvalstybiniu nusikalstamumu prie išorės sienų. Todėl šios temos ir funkcijos turėtų būti išsamiau ir vienodai aptartos nacionalinėse ISV strategijose.

5. *EUROPOS INTEGRUOTO SIENŲ VALDYMO SUDEDAMŲJŲ DALIŲ POLITIKOS PRIORITETAI IR STRATEGINĖS GAIRĖS*

EBCG reglamente išvardijama **15 sudedamųjų dalių**, skirtų Europos integruotam sienų valdymui nustatyti**.** Iš jų **12 teminių sudedamųjų dalių** apima sienų kontrolę, paiešką ir gelbėjimą esant situacijoms, kurios gali susiklostyti vykdant jūrų sienų stebėjimo operacijas, rizikos analizę, tarpžinybinį bendradarbiavimą nacionaliniu ir ES lygmenimis, valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą ir jų bendradarbiavimą su Agentūra, bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis, grąžinimą ir kitas Šengeno erdvėje taikomas priemones, Šengeno kokybės kontrolės mechanizmą ir solidarumo mechanizmus, visų pirma ES finansavimo priemones. Be to, nustatytos **trys visa apimančios sudedamosios dalys**: pagrindinės teisės; moksliniai tyrimai ir inovacijos; bei švietimas ir mokymai. Be kita ko, **pagrindinių teisių apsauga** yra ypač svarbi siekiant užtikrinti, kad veiksminga sienų kontrolė ir grąžinimo politika atitiktų ES ir valstybių narių tarptautinius įsipareigojimus ir vertybes.

EBCG reglamento 8 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad EISV daugiametės strateginės politikos tikslas yra „*nustatyti **politikos prioritetus** ir pateikti ateinančių penkerių metų **strategines gaires**, **susijusias su** [EBCG reglamento] 3 straipsnyje išdėstytomis **[EISV] sudedamosiomis dalimis***.“ Šiomis aplinkybėmis Komisija siūlo Europos Parlamentui ir Tarybai apsvarstyti šias daugiametės strateginės politikos, susijusios su 15 Europos integruoto sienų valdymo sudedamųjų dalių, rengimo gaires.

1 sudedamoji dalis: „*Sienų kontrolė, įskaitant priemones, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos teisėtam sienų kirtimui, ir, kai tinkama, priemones, susijusias su tarpvalstybinių nusikaltimų prie išorės sienų, visų pirma neteisėto migrantų gabenimo, prekybos žmonėmis bei terorizmo, prevencija ir nustatymu, taip pat mechanizmus ir procedūras, skirtus nustatyti pažeidžiamų asmenų ir nelydimų nepilnamečių tapatybę, ir kad būtų nustatyta asmenų, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga arba kurie nori pateikti prašymą dėl tokios apsaugos, tapatybė, suteikta tokiems asmenims informacija ir kad tokie asmenys būtų nukreipti*[6]*.“*

Politikos prioritetai

Sienų kontrolė, grindžiama rizikos analize (patikrinimai kertant sieną sienos perėjimo punktuose ir sienos stebėjimas tarp sienos perėjimo punktų), **yra** Europos ISV **pagrindas**. *Frontex* ir valstybių narių sienų valdymo institucijos, kartu sudarančios Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgas, turėtų turėti teisinius, institucinius, administracinius ir operatyvinius pajėgumus bei reikiamus išteklius, kad **visomis aplinkybėmis** galėtų vykdyti veiksmingą ir efektyvią sienų kontrolę. Siekiant sustiprinti ES ir jos piliečių vidaus saugumą, sienų kontrolė užkerta kelią neteisėtiems migrantams neteisėtai kirsti išorės sienas. Ji taip pat palengvina **teisėtą žmonių sienos kirtimą** ir tarpvalstybinį eismą. Be to, sienų kontrolė padeda užkirsti kelią įvairių formų tarpvalstybiniams nusikaltimams ir su jais kovoti. Sienų kontrolė turėtų būti vykdoma gerbiant visų žmonių teises, neatsižvelgiant į tai, ar jie siekia apsaugos, ar ne. Asmenims, kurie prašo apsaugos, turi būti suteikta galimybė pasinaudoti procedūromis, o tiems, kurie to neprašo, taip pat turi būti užtikrinta apsauga nuo negrąžinimo. Sienų kontrolė taip pat apima pasienio teritorijoje taikomas priemones, susijusias su

[6] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies a punktas.

asmenimis, kurie kirto išorės sienas ne sienos perėjimo punktuose (t. y. tikrinimo priemonės pagal nacionalinę teisę arba tikrinimo etapas pagal ES taisykles, kai jos bus priimtos).

Strateginės gairės

1. Valstybės narės turėtų turėti teisinių, struktūrinių, administracinių ir techninių pajėgumų vykdyti **patikrinimus kertant sieną** pagal Šengeno sienų kodeksą[7] ir palengvinti teisėtą asmenų ir transporto priemonių sienos kirtimą. Sienos perėjimo punktų prie išorės sienų skaičius turėtų atspindėti poreikius, susijusius su santykiais su trečiosiomis šalimis, siekiant užtikrinti, kad sienų kontrolė nebūtų kliūtis prekybai, socialiniams ir kultūriniams mainams ar tarpvalstybiniam bendradarbiavimui. Tačiau taip pat reikėtų atsižvelgti į turimus pajėgumus (išteklius ir infrastruktūrą) ir problemų tendencijas (pvz., naudojimąsi migrantais kaip priemone).
2. Valstybės narės turėtų užtikrinti saugų ir laisvą keleivių ir transporto priemonių sienos kirtimą sienos perėjimo punktuose.
3. Išankstinis informacijos rinkimas patikrinimo kertant sieną funkcijai (informacija prieš atvykimą kaip pagrindinis patikrinimo kertant sieną funkcijos elementas) užtikrinti turėtų būti toliau plėtojamas veiksmingai naudojant išankstinės informacijos apie keleivius (API) sistemą ir keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenis.
4. **Patikrinimų kertant sieną procedūra** turėtų būti patobulinta ir optimizuota visapusiškai diegiant naujas ir atnaujintas ES didelės apimties IT sistemas (AIS, ETIAS, VIS, EURODAC ir SIS) ir jų sąveikumą. Tai padidins patikrinimų kertant sieną tikslais prieinamos informacijos kiekį ir kokybę. Be to, sienos kirtimą galima dar labiau pagerinti ateityje galimai suskaitmeninus kelionės dokumentus.
5. Siekiant užtikrinti aukšto lygio gebėjimą imtis būtinų priemonių ES ir nacionaliniu lygmenimis reikėtų ir toliau užtikrinti patikimą ir išsamų **informuotumą apie padėtį** pasienyje visais lygmenimis. Atsižvelgiant į teisės aktų sistemą ir veiklos poreikius, ES ir nacionaliniu lygmenimis turėtų būti išlaikyta išsami beveik tikralaikė **Europos padėties vaizdo sistema**, ja turėtų būti dalijamasi ir ji turėtų būti toliau plėtojama.
6. Nuolatinis (visą parą kasdien) informuotumas apie padėtį turėtų būti tinkamų **reagavimo pajėgumų** pagrindas, kad būtų galima tinkamai reaguoti į visus su sienomis susijusius incidentus, nenuspėjamus pokyčius prie išorės sienų ir didelio masto neteisėtos imigracijos atvejus. Šie pajėgumai turėtų būti užtikrinami visomis aplinkybėmis ES ir nacionaliniu lygmenimis. Turėtų būti plėtojami nacionaliniai ir ES pajėgumai, kad prireikus būtų galima greitai sustiprinti sienų kontrolę bet kuriuose sienos perėjimo punktuose ir išorės sienų ruožuose. Reagavimo pajėgumai ir **nenumatytų atvejų planai** turėtų būti reguliariai tikrinami ir toliau plėtojami, visų pirma, jei migrantais naudojamasi kaip priemone.
7. Integruota, rizikos analize grindžiama **sienų stebėjimo sistema** turėtų turėti stabilius pajėgumus (organizacinius, administracinius ir techninius) ir būti nuolatinės parengties režime. Taip siekiama užkirsti kelią neteisėtam sienos kirtimui ir jį nustatyti, sulaikyti asmenis ir perimti transporto priemones, pvz., neteisėtai sieną kirtusius laivus, kovoti su

[7] 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas).

tarpvalstybiniu nusikalstamumu, pavyzdžiui, kontrabanda, prekyba žmonėmis ir terorizmu, ir reaguoti į hibridinio pobūdžio grėsmes.

8. Stebėjimo veikla kiekviename išorės sienos ruože turėtų atitikti jai priskirtą poveikio lygį, naudojant integruotas stebėjimo sistemas, mobiliąją įrangą ir mobilius patrulius (padalinius) bei rizikos analizės rezultatus. Poveikio lygiai turėtų būti darniai nustatyti visoje ES.
9. Išorės siena turėtų būti nuolat stebima (visą parą kasdien). Turėtų būti vykdoma stebėjimo veikla pasienyje ir pasienio ruožuose, naudojant įvairias priemones, siekiant sukurti išankstinio perspėjimo mechanizmą, dalytis praktine informacija ir gerinti reagavimo pajėgumus.
10. **Nacionalinės integruotos priežiūros sistemos turėtų būti grindžiamos bendrais ir sąveikiais Europos stebėjimo pajėgumais**. Sienų stebėjimas (be kita ko, pasienio ruožuose) turėtų būti organizuojamas laikantis EBCG reglamento ir Šengeno sienų kodekso. Kai sienų stebėjimą nacionaliniu lygmeniu vykdo daugiau kaip viena tarnyba, atitinkamos valstybės narės turėtų nurodyti kompetentingą nacionalinę instituciją, atsakingą už bendrą priežiūrą ir būtinus vadovavimo, bendradarbiavimo ir koordinavimo mechanizmus, ir užtikrinti, kad įvairių įstaigų ir agentūrų pareigos būtų reglamentuojamos teisės aktais arba bendradarbiavimo susitarimais. Įvairioms valdžios institucijoms priklausantys nacionaliniai stebėjimo pajėgumai turėtų veikti pagal EBCG reglamentą ir atnaujintą EUROSUR vadovą.
11. ES ir nacionaliniu lygmenimis įvairių valdžios institucijų surinktais duomenimis, jų prireikus kitų valstybių narių valdžios institucijoms, turėtų būti dalijamasi per atitinkamą nacionalinį koordinavimo centrą.
12. **Jūrų sienų stebėjimo** sistema turi būti pajėgi aptikti, nustatyti ir prireikus atsekti bei perimti visus į teritorinius vandenis įplaukiančius laivus, taip pat padėti užtikrinti žmonių apsaugą ir gyvybių gelbėjimą jūroje bet kokiomis oro sąlygomis. Valstybės narės turėtų kuo geriau pasinaudoti Agentūros siūlomais stebėjimo pajėgumais, kad padidintų ir pagerintų nacionalinius pajėgumus ir bendrą informuotumą apie padėtį.
13. **Sausumos sienų stebėjimo** sistema turi turėti galimybę bet kokiomis aplinkybėmis atskleisti visus neleistinus sienos kirtimo atvejus ir perimti neteisėtai sieną kertančius asmenis didelės rizikos zonose. Sausumos sienų stebėjimo sistemos galėtų apimti bepiločius orlaivius, judesio jutiklius ir mobiliuosius punktus. Tokių techninių priemonių, visų pirma technologijų, kuriomis galima rinkti asmens duomenis, naudojimas turi būti grindžiamas aiškiai apibrėžtomis ES ir nacionalinės teisės nuostatomis, įskaitant nuostatas dėl asmens duomenų apsaugos, ir pagal jas vykdomas.
14. Sienų stebėjimą turėtų papildyti išorės sieną kirtusių asmenų, kuriems nebuvo taikomi patikrinimai kertant sieną, **tikrinimas**. Tikrinimo tikslas – nustatyti asmenų tapatybę, atlikti saugumo ir sveikatos patikrinimus ir nukreipti patikrintus asmenis atitinkamoms procedūroms atlikti.
15. ES ir nacionaliniu lygmenimis turėtų būti stiprinami gebėjimai **kovoti su tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir terorizmu** prie išorės sienų. Taip kompetentingos sienų kontrolės institucijos, bendradarbiaudamos su kitomis atitinkamomis teisėsaugos institucijomis, gali padėti nustatyti tarpvalstybinius nusikaltimus prie išorės sienų ir užkirsti jiems kelią, visų

pirma nustatyti užsienio teroristus kovotojus arba tarpvalstybinių nusikaltimų vykdytojus, pavyzdžiui, kontrabandininkus.

16. Sienos apsaugos pareigūnai taip pat turėtų būti pasirengę nustatyti nusikaltimų aukas, visų pirma prekybos žmonėmis aukas, suteikti joms pirmąją pagalbą ir nukreipti jas į atitinkamas tarnybas.
17. Sienos apsaugos pareigūnai turėtų turėti pakankamai pajėgumų, mechanizmų ir procedūrų, skirtų pažeidžiamų asmenų ir nelydimų nepilnamečių tapatybei nustatyti, taip pat asmenų, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga arba kurie nori prašyti tokios apsaugos, tapatybei nustatyti, kad šiuos asmenis būtų galima nukreipti į atitinkamas institucijas ir procedūras.

2 sudedamoji dalis: „*Nelaimės jūroje ištiktų asmenų paieškos ir gelbėjimo operacijos, pradėtos ir vykdomos pagal Reglamentą (ES) Nr. 656/2014 ir tarptautinę teisę, atliekamos susidarius atitinkamai padėčiai sienų stebėjimo operacijų jūroje metu*[8].“

Politikos prioritetai

Gyvybių apsauga ir gelbėjimas prie išorės sienų yra vienas iš svarbiausių Europos ISV prioritetų. Pajėgumai ir operatyvinis pasirengimas vykdyti paieškos ir gelbėjimo operacijas ir visų dalyvaujančių subjektų bendradarbiavimas turėtų būti svarbi ir neatsiejama jūrų sienų stebėjimo prie išorės jūrų sienų operacijų dalis.

Strateginės gairės

1. Reikėtų stiprinti valstybių narių paieškos ir gelbėjimo institucijų bendradarbiavimą ir bendradarbiavimą su kitomis institucijomis, kurios galimai dalyvauja paieškos ir gelbėjimo operacijose, taip pat pasitelkiant Europos ryšių grupę paieškos ir gelbėjimo klausimais. Taip siekiama sumažinti žūčių jūroje skaičių, išlaikyti laivybos saugą ir užtikrinti veiksmingą migracijos valdymą, laikantis atitinkamų teisinių įsipareigojimų ir Komisijos rekomendacijos (ES) 2020/1365[9].
2. Visais Agentūros ir valstybių narių vykdomo jūrų sienų stebėjimo operacijų operatyvinio planavimo ir įgyvendinimo etapais turėtų būti visapusiškai atsižvelgiama į valstybių narių atsakomybę už paiešką ir gelbėjimą. Su valstybių narių paieškos ir gelbėjimo institucijomis (Jūrų gelbėjimo koordinavimo centru), Nacionaliniu koordinavimo centru (NKC) ir Tarptautiniu koordinavimo centru turėtų būti nustatyti ir reguliariai testuojami standartizuoti susitarimai ir standartinės veiklos procedūros. Visi patruliavimo ir techniniai ištekliai, dalyvaujantys vykdant jūrų sienų stebėjimą, įskaitant *Frontex* koordinuojamas bendras operacijas arba skubią pasienio pagalbą jūroje, turėtų būti tinkamai parengti ir tinkamai aprūpinti galimai paieškos ir gelbėjimo pagalbai reikalingais pajėgumais, įskaitant pajėgumus prireikus atlikti koordinatorių vietoje funkcijas.
3. Turėtų būti toliau stiprinami gebėjimai remti paieškos ir gelbėjimo veiksmus, rengiant būtinus mokymus darbuotojams, dalyvaujantiems jūrų sienų stebėjimo operacijose ES ir nacionaliniu lygmenimis. Agentūra turėtų teikti didesnę operatyvinę ir techninę paramą

[8] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punktas.

[9] Komisijos rekomendacija (ES) 2020/1365 dėl valstybių narių bendradarbiavimo dėl operacijų, kurias paieškos ir gelbėjimo tikslais vykdo privatiems subjektams priklausantys arba jų eksploatuojami laivai.

pagal ES kompetenciją, taip pat dislokuoti jūrų išteklius valstybėms narėms, kad pagerintų jų pajėgumus ir taip padėtų gelbėti gyvybes jūroje.

4. EUROSUR pajėgumai remti paieškos ir gelbėjimo operacijas ir gelbėti gyvybes jūroje tokiose situacijose, kurios gali susiklostyti vykdant sienų stebėjimo operacijas jūroje, turėtų būti visapusiškai įgyvendinti ir taikomi pagal EBCG reglamentą ir Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2021/581[10].

3 sudedamoji dalis: „*Rizikos vidaus saugumui analizė ir grėsmių, galinčių turėti įtakos išorės sienų veikimui ar saugumui, analizė*[11]."

Politikos prioritetai

Europos integruotas sienų valdymas turėtų būti grindžiamas rizikos analize. ES ir nacionaliniu lygmenimis turėtų būti prieinamos patikimos, išsamios ir integruotos rizikos analizės, kurios būtų naudojamos politinio, strateginio ir operatyvinio planavimo ir sprendimų priėmimo tikslais. Rizikos analizėje turėtų būti pateiktos analitinės išvados ir rekomendacijos dėl konkrečių koncepcijų ir veiksmų (teisinių, techninių, operatyvinių), kad būtų laiku sumažinta dabartinė ir galima rizika bei pažeidžiamumas, apimantys visą ISV taikymo sritį ES ir nacionaliniu lygmenimis.

Strateginės gairės

1. *Frontex* valdančiosios tarybos[12] patvirtintas Europos **bendros integruotos rizikos analizės modelis** turi būti reguliariai atnaujinamas ir taikomas ES ir nacionaliniu lygmenimis.
2. Siekdamos remti suderintus ES veiksmus, kuriais siekiama pagerinti išorės sienų valdymą ir išlaikyti vidaus saugumą, valstybės narės turėtų sukurti reikiamus nacionalinius pajėgumus (organizacinius, administracinius ir techninius), kad būtų galima atlikti bendras rizikos analizes ir pažeidžiamumo vertinimus. *Frontex* teikiami rizikos analizės produktai ir procedūros turėtų būti integruoti į nacionalinį integruoto sienų valdymo rizikos analizės rengimo procesą, apimantį visas keturių pakopų patekimo kontrolės modelio pakopas.
3. Specializuotas rizikos analizės struktūras, įgaliotas rinkti ir kaupti atitinkamus duomenis iš visų nacionalinių valdžios institucijų, dalyvaujančių integruoto sienų valdymo veikloje, turėtų sukurti ir valdyti pakankamai specializuotų ir parengtų darbuotojų.
4. Rizikos analizės srityje reikėtų toliau stiprinti atitinkamų ES ir nacionalinių įstaigų, ypač *Frontex*, Europolo, eu-LISA, ES prieglobsčio agentūros, muitinės institucijų ir Komisijos (prireikus įskaitant OLAF), bendradarbiavimą. Taip siekiama užtikrinti išsamesnę analizę, susijusią su išorės sienų vientisumui ir vidaus saugumui keliama rizika, įskaitant tinkamą Šengeno erdvės veikimą. Rengiant atnaujintą Europos Sąjungos sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo grėsmių vertinimą, turėtų būti užtikrintas glaudesnis

[10] 2021 m. balandžio 9 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/581 dėl Europos sienų stebėjimo sistemai (EUROSUR) priklausančių padėties vaizdo sistemų.

[11] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies c punktas.

[12] 2021 m. rugsėjo 21 d. *Frontex* valdančiosios tarybos sprendimas 50/2021, kuriuo priimamas bendros integruotos rizikos analizės modelis.

Europolo ir *Frontex* bendradarbiavimas.

5. Strategiškesniu požiūriu du kartus per metus atliekama **strateginė rizikos analizė** yra viena iš esminių priemonių, kuri turėtų Agentūrai sudaryti sąlygas plėtoti ilgalaikį migracijos srautų į ES ir jos viduje supratimą apie migracijos tendencijas, mastą ir maršrutus. Tai taip pat padės nustatyti problemas prie išorės sienų ir Šengeno erdvėje, taip pat grąžinimo srityje, todėl bus padedama priimti politinius sprendimus ir plėtoti ilgalaikius pajėgumus. Nustatyti sunkumai taip pat turėtų būti susiję su mažai tikėtinais, tačiau didelį poveikį darančiais reiškiniais, tokiais kaip pandemijos ir dėl to kylančios grėsmės sveikatai. Naujausia turima analizė turėtų atsispindėti įgyvendinant Europos integruoto sienų valdymo daugiametės strateginės politikos ciklą.
6. Nors rizikos vertinimai visada turėtų būti atliekami prieš *Frontex* koordinuojamą bendrą operatyvinę veiklą ir jos metu, Agentūra turėtų toliau plėtoti savo gebėjimus leisti *ad hoc* rizikos analizės produktus, kurie apimtų kylančias grėsmes ir padėtų vykdyti krizių valdymo procesus.
7. Agentūra turėtų toliau stiprinti savo prognozavimo pajėgumus, naudodamasi kuo platesniais galimais būtinos patikimos ir aktualios informacijos šaltiniais.
8. Vadovaujantis EBCG reglamentu ir visapusiškai laikantis ES duomenų apsaugos teisės aktų reikalavimų, turėtų būti nustatytas oficialus keitimosi informacija ir žvalgybos duomenimis su trečiosiomis šalimis, visų pirma galimomis kilmės šalimis ir atitinkamomis tranzito šalimis, mechanizmas. Valstybės narės ir *Frontex* turėtų jį prižiūrėti ir toliau plėtoti, kad pagerintų rizikos analizę ir tikslingesnius operatyvinius veiksmus.

4 sudedamoji dalis: „*Valstybių narių keitimasis informacija ir bendradarbiavimas tarpusavyje į šio reglamento taikymo sritį patenkančių sričių klausimais bei valstybių narių ir Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros keitimasis informacija ir bendradarbiavimas, įskaitant Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros koordinuojamą pagalbą*[13]*.“*

Politikos prioritetai

Europos ir nacionaliniai pajėgumai turėtų būti kuriami, naudojami ir plėtojami koordinuotai ir integruotai, siekiant užtikrinti veiksmingą ir vieningą visų Europos ISV aspektų įgyvendinimą visomis aplinkybėmis ir visose keturių pakopų patekimo kontrolės modelio pakopose. Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos, kurias sudaro Agentūra ir valstybių narių sienos apsaugos ir grąžinimo institucijos, turėtų užtikrinti nuolatinę ir patikrintą parengtį, kad galėtų reaguoti į visus galimus incidentus prie išorės sienų ir į naujus reiškinius, kurie daro poveikį sienų kontrolės veikimui ir grąžinimui. Turėtų būti užtikrinti greitojo reagavimo pajėgumai ir reikiami gebėjimai, kad būtų galima veiksmingai vykdyti įvairių rūšių bendras operacijas visuose išorės sienų ruožuose.

Strateginės gairės

1. Valstybės narės turėtų sukurti veiksmingą **nacionalinį** visų Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų funkcijų ir veiklos **koordinavimo mechanizmą** ir darbo procesus. Valstybės narės turėtų turėti atsakingą **bendrą nacionalinį informacijos centrą** (visą

[13] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies d punktas.

parą kasdien) visais su Agentūros veikla susijusiais klausimais. Nacionalinis informacijos centras turėtų atstovauti visoms nacionalinėms valdžios institucijoms, dalyvaujančioms sienų valdymo ir grąžinimo veikloje.

2. Informuotumas apie padėtį, reagavimo pajėgumai ir **nacionalinio koordinavimo centro** (NKC) vaidmuo turėtų būti toliau stiprinami ir integruojami pagal EBCG reglamentą ir Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2021/581. Kiekviena valstybė narė turi turėti visapusiškai veikiantį NKC.
3. Stebėjimo priemonėmis surinkta informacija, kurią sugretina ir toliau platina NKC, turėtų būti naudojama tiek siekiant sustiprinti reagavimo pajėgumus tikruoju laiku (pvz., perėmimo), tiek rizikos analizės tikslais.
4. Valstybės narės turėtų skirti būtinus žmogiškuosius ir finansinius išteklius ir būti nuolat pasirengusios vykdyti savo įsipareigojimus teikti privalomus ir savanoriškus įnašus *Frontex* koordinuojamiems **bendriems Europos pajėgumams**, visų pirma Europos sienų ir pakrančių apsaugos nuolatiniam korpusui ir techninės įrangos rezervui.
5. Valstybės narės ir Agentūra turėtų užtikrinti laipsnišką nuolatinio korpuso augimą, kad iki 2027 m. būtų pasiektas visiškas 10 000 pareigūnų pajėgumas.
6. Siekdama užtikrinti didesnį Agentūros veiksmingumą, *Frontex* valdančioji taryba turėtų priimti ir reguliariai peržiūrėti **nuolatinio korpuso veiklos koncepciją**. Taip siekiama geriau nukreipti Agentūros operatyvinių ir techninių užduočių įgyvendinimą, visų pirma pradedant teikti skubią pasienio pagalbą kilus konkrečioms krizėms, įskaitant naudojimosi migrantais kaip priemone atvejus. Taip siekiama užtikrinti, kad kilus bet kokiai tokiai krizei nuolatinio korpuso ir įrangos dislokavimas būtų vykdomas tinkamu laiku.
7. *Frontex* turėtų toliau gerinti **pažeidžiamumo vertinimo** rezultatų integravimą į parengties, nenumatytų atvejų planavimo ir poreikių vertinimą. Taip bus užtikrinta, kad valstybės narės turėtų pajėgumų ne tik apsaugoti savo išorės sienas, bet ir prisidėti prie nuolatinio korpuso, įskaitant įnašus dėl skubios pagalbos ir techninės įrangos rezervo. Šiame procese Agentūra taip pat remiasi Šengeno vertinimo mechanizmo ir pažeidžiamumo vertinimo sinergija.
8. Kiekvienoje nacionalinėje ISV strategijoje turėtų būti nustatytas **centralizuotas mechanizmas**, siekiant užtikrinti veiksmingą už bendrą integruoto sienų valdymo priežiūrą atsakingos nacionalinės valdžios institucijos ir visų už sienų valdymą atsakingų nacionalinių valdžios institucijų bei jų partnerių kitose valstybėse narėse koordinavimą.
9. Valstybių narių dvišalis ir daugiašalis operatyvinis bendradarbiavimas turėtų būti toliau plėtojamas, kai toks bendradarbiavimas suderinamas su Agentūros užduotimis. Turėtų būti visapusiškai naudojamasi Agentūros parama ir bendrais Europos pajėgumais bei priemonėmis (pvz., EUROSUR).
10. Keitimasis informacija yra viena iš pagrindinių valstybių narių tarpusavio ir valstybių narių bei *Frontex* operatyvinio bendradarbiavimo sudedamųjų dalių. Jis turi būti vykdomas saugiai per **specialųjį ryšių tinklą**, visų pirma tais atvejais, kai keičiamasi įslaptinta informacija, pažymėta ne aukštesnio kaip CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL lygio slaptumo žyma. Valstybės narės ir *Frontex* privalo visada užtikrinti asmens duomenų apsaugą ir informacijos saugumą pagal ES duomenų apsaugos teisės aktus ir Agentūros nustatytas saugumo taisykles.

11. Agentūra turi užtikrinti nuolatinę **stebėseną ir informuotumą apie padėtį** ir ta informacija dalytis su NKC, naudodama EUROSUR, visų pirma siekdama tikruoju laiku teikti ataskaitas apie pasienio zoną ir atitinkamą pasienio ruožą, susijusį su krize. Tvarkydamos EUROSUR duomenis ir informaciją, valstybės narės ir *Frontex* turi užtikrinti, kad būtų įdiegtos saugumo kontrolės priemonės, procesai ir planai, užtikrinant tinkamą apsaugos lygį.
18. Valstybės narės turėtų turėti išbandytus **priėmimo pajėgumus**, kad prireikus galėtų gauti paramą dislokuojant Europos sienų ir pakrančių apsaugos nuolatinį korpusą.
19. **Daugiametė Agentūros techninių pajėgumų plėtojimo ir įsigijimo strategija** ir susijęs įgyvendinimo planas turi būti lanksti priemonė siekiant pateikti ilgalaikius sprendimus, kaip nuolatinį korpusą aprūpinti techniniais ištekliais, įskaitant galimybę pasinaudoti alternatyviomis galimybėmis patenkinti svarbiausius poreikius (t. y. stebėjimą iš oro).
20. Valstybės narės ir Agentūra turėtų turėti veiksmingų planavimo, koordinavimo ir įgyvendinimo pajėgumų, kad, remdamosi rizikos analize, galėtų organizuoti operacijas prie išorės sienų ir (arba) trečiosiose šalyse pagal EBCG reglamente nustatytas sąlygas. Žvalgybos informacija grindžiamas planavimo procesas turėtų būti koordinuojamas ir derinamas tarp Agentūros ir valstybių narių, užtikrinant veiksmingą išteklių naudojimą.
21. Agentūra turėtų toliau plėtoti bendrų operacijų koncepciją, užtikrindama pakankamą lankstumą ir gebėjimą taikyti skirtingus modelius, atsižvelgiant į konkretų veiklos scenarijų.
22. Ryšių punktų koncepcija turėtų būti toliau plėtojama daugiausia dėmesio skiriant veiksmingo operatyvinio reagavimo užtikrinimui, ypač migrantų antplūdžio valdymo centruose prie išorės sienų ir sienos perėjimo punktuose, įskaitant gebėjimų stiprinimo aspektą.
23. Visa EBCG bendruomenė turėtų vienodai taikyti Agentūros parengtus **techninius** įrangos ir keitimosi informacija **standartus**, įskaitant sistemų ir tinklų tarpusavio ryšį. EBCG turėtų bendradarbiauti **standartizacijos proceso** srityje, kad būtų užtikrintas naudojamos įrangos sąveikumas ir suderinamumas su atitinkamomis informacinėmis ir ryšių sistemomis bei EUROSUR.

5 sudedamoji dalis: „*Kiekvienoje valstybėje narėje veikiančių už sienų kontrolę arba kitas pasienyje vykdomas užduotis atsakingų nacionalinių institucijų, taip pat kiekvienoje valstybėje narėje už grąžinimą atsakingų institucijų tarpžinybinis bendradarbiavimas, be kita ko, reguliariai keičiantis informacija naudojant esamas keitimosi informacija priemones, įskaitant, kai tinkama, bendradarbiavimą su nacionalinėmis įstaigomis, atsakingomis už pagrindinių teisių apsaugą*[14].“

Politikos prioritetai

Europos integruotas sienų valdymas turėtų būti grindžiamas bendradarbiavimu. Siekiant užtikrinti visapusišką, tarpsektorinį, vieningą ir ekonomiškai efektyvų ISV įgyvendinimą, be kita ko, tarp nacionalinių įstaigų, atsakingų už pagrindinių teisių apsaugą, nacionaliniu lygmeniu turėtų būti įtvirtintas tarpžinybinis bendradarbiavimas. Darbo pasidalijimas, bendradarbiavimo struktūros, bendras pajėgumų naudojimas, ryšių kanalai ir suderintos darbo procedūros turėtų būti aiškiai apibrėžti ir konsoliduoti.

[14] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies e punktas.

Strateginės gairės

1. Tarpžinybinis bendradarbiavimas ES ir nacionaliniu lygmenimis tarp Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų sudedamųjų dalių ir kitų nacionalinių valdžios institucijų, vykdančių kitas užduotis pasienyje, turėtų būti grindžiamas aiškiu teisiniu pagrindu, įskaitant nacionalinės teisės aktus. Šis teisinis pagrindas turėtų atspindėti atitinkamos valstybės narės viešojo administravimo ir institucinės aplinkos įgaliojimų pasidalijimą ir specifiką, ir jis turėtų būti įgyvendinamas bendradarbiavimo susitarimais ir konkrečiais veiksmais. Pagrindinės bendradarbiavimo sritys yra veiksmingas keitimasis informacija, bendra rizikos analizė, bendros operacijos ir bendras Europos ir nacionalinių pajėgumų naudojimas pagal suteiktus įgaliojimus.
2. Visas esamų ir būsimų keitimosi informacija priemonių, ypač EUROSUR, potencialas turėtų būti praktiškai naudojamas ES ir nacionaliniu lygmenimis. Atsižvelgiant į tai, turėtų būti užtikrintas veiksmingas EBCG veikloje dalyvaujančių nacionalinių valdžios institucijų ir pačios *Frontex* bendradarbiavimas ir koordinavimas. Toks bendradarbiavimas ir koordinavimas turėtų būti numatytas EUROSUR sistemoje, visų pirma kiekviename NKC.
3. Muitinis tikrinimas nėra Šengeno *acquis* dalis ir ne visos Šengeno valstybės yra muitų sąjungos narės. Todėl muitinis tikrinimas nėra tiesioginė EISV koncepcijos dalis. Tačiau muitinės ir kitos prie išorės sienų dirbančios institucijos dalyvauja įgyvendinant EISV pagal tarpžinybinio bendradarbiavimo sudedamąją dalį. **Sienos apsaugos pareigūnų ir muitinių**, kaip strateginių partnerių, bendradarbiavimas turėtų būti toliau plėtojamas visais lygmenimis, kad būtų užtikrinta geresnė asmenų ir prekių kontrolės integracija ir sklandus bei saugus sienos kirtimas. Konkrečiai tai reiškia, kad turėtų būti aiškiai nustatyta sienos apsaugos pareigūnų ir muitinių bendradarbiavimo teisinė sistema, apimanti aiškiai apibrėžtą darbo pasidalijimą, funkcinio bendradarbiavimo struktūras ir sąveikią techninę aplinką, užtikrinant glaudų ir praktinį bendradarbiavimą visais lygmenimis. Toliau plėtojant šį bendradarbiavimą turėtų būti remiamasi Komisijos parengtomis *rekomendacijomis dėl muitinių administracijos ir sienos apsaugos tarnybų bendradarbiavimo*[15]. Be to, dėl pirmiau minėto bendradarbiavimo Muitų iššūkių žinovų grupė konstatavo, kad muitines būtų galima įtraukti labiau integruotai[16].
4. Nacionaliniu lygmeniu turėtų būti toliau plėtojamas **teisėsaugos ir karinis bendradarbiavimas**, susijęs su parama valdant sienas ir kova su tarpvalstybiniu nusikalstamumu. Tai užtikrins geresnį koordinavimą ir veiksmingą bei ekonomiškai efektyvų informacijos, pajėgumų ir sistemų naudojimą. Tai būtina siekiant užkirsti kelią tarpvalstybiniam nusikalstamumui, terorizmui ir neteisėtai imigracijai ir padėti gelbėti migrantų gyvybes. Šis bendradarbiavimas turėtų būti grindžiamas aiškiu teisiniu pagrindu, susitarimais ir standartinėmis veiklos procedūromis. Atsakingos teisėsaugos institucijos visada turėtų būti atsakingos už sienų kontrolės funkcijas.

[15] Ares (2018)6193959 – 2018 12 3.

[16] Muitų iššūkių žinovų grupė, 4-ojo posėdžio protokolas (2021 m. gruodžio 16 ir 17 d.), https://ec.europa.eu/taxation_customs/system/files/2022-01/Minutes%20of%20fourth%20meeting.pdf.

6 sudedamoji dalis: „*Atitinkamų Sąjungos institucijų, organų, tarnybų ir agentūrų bendradarbiavimas į EBCG reglamento taikymo sritį patenkančių sričių klausimais, be kita ko, reguliariai keičiantis informacija*[17].“

Politikos prioritetai

Europos integruotas sienų valdymas turėtų būti grindžiamas bendradarbiavimu. Turėtų būti įtvirtintas Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų tarpžinybinis bendradarbiavimas su kitais Europos suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų užtikrintas visapusiškas, tarpsektorinis, jungtinis ir ekonomiškai efektyvus EISV įgyvendinimas.

Strateginės gairės

1. Tarpžinybinis bendradarbiavimas ES lygmeniu turėtų būti įgyvendinamas **bendradarbiavimo susitarimais**, visų pirma *Frontex* ir atitinkamų ES institucijų, įstaigų, tarnybų ir agentūrų, nurodytų EBCG reglamento 68 straipsnyje, sudarytais darbo susitarimais. Pagrindinės bendradarbiavimo sritys yra susijusios su veiksmingu keitimusi informacija, bendra rizikos analize, bendromis operacijomis ir bendru Europos pajėgumų naudojimu pagal suteiktus įgaliojimus. ES lygmeniu turėtų būti toliau plėtojama **įvairios paskirties operacijų** koncepcija, grindžiama rizikos analize, kartu visapusiškai atsižvelgiant į tokiose operacijose dalyvaujančių ES lygmens subjektų pagrindines užduotis ir atsakomybę.
2. Visas esamų ir būsimų keitimosi informacija priemonių, ypač EUROSUR, potencialas turėtų būti praktiškai naudojamas ES lygmeniu. EUROSUR gretinimo tarnybų informacijos rinkimas turėtų būti toliau plėtojamas taikant *Frontex* ir atitinkamų ES institucijų, įstaigų, tarnybų ir agentūrų sudarytus darbo susitarimus, kad valstybėms narėms ir *Frontex* būtų teikiamos pridėtinės vertės informacinės paslaugos, susijusios su EISV.
3. **Europos bendradarbiavimas vykdant pakrančių apsaugos funkcijas** turėtų būti toliau plėtojamas siekiant didinti informuotumą apie padėtį jūroje ir reagavimo pajėgumus, taip pat remti nuoseklius ir ekonomiškai efektyvius veiksmus ES ir nacionaliniu lygmenimis. Siekiant skatinti suderintą šio bendradarbiavimo įgyvendinimą ES ir nacionaliniu lygmenimis, turėtų būti plačiai taikomas praktinis Europos bendradarbiavimo vykdant pakrančių apsaugos funkcijas vadovas[18].
4. Atitinkamų ES masto informacinių sistemų (AIS, ETIAS, SIS, VIS) **sąveikumas** turėtų būti toliau įgyvendinamas ir prireikus toliau plėtojamas, kad būtų užtikrintas veiksmingesnis įvairių priemonių naudojimas.
5. Prireikus turėtų būti taikoma **migrantų antplūdžio valdymo centrų koncepcija**, įskaitant standartines veiklos procedūras. Visos atitinkamos agentūros (*Frontex*, ES prieglobsčio agentūra, Europolas ir FRA) turėtų būti nuolat pasirengusios remti migrantų antplūdžio valdymo centrus pagal priimtą koncepciją. **Valstybės narės** turėtų būti teisiškai ir operatyviai pasirengusios priimti Europos migrantų antplūdžio valdymo centrus arba juos remti.

[17] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies f punktas.

[18] Komisijos rekomendacija, kuria nustatomas Europos bendradarbiavimo vykdant pakrančių apsaugos funkcijas „praktinis vadovas“, C(2021) 5310 *final*.

6. Visais proceso etapais turėtų būti stiprinamas Europolo ir *Frontex* bei kompetentingų nacionalinių institucijų veiklos koordinavimas ir bendradarbiavimas įgyvendinant **ES** kovos su organizuotu nusikalstamumu **politikos ciklą**. Pagrindinis aktyvaus *Frontex* ir nacionalinių sienos apsaugos institucijų dalyvavimo tikslas turėtų būti įtrauktas į tas strategines prioritetines sritis, kurios yra tiesiogiai susijusios su išorės sienomis ir susietos su sienų kontrolės užduotimis.
7. *Frontex* taip pat turėtų bendradarbiauti su Komisija (įskaitant OLAF), visų pirma teikti konsultacijas dėl sienų valdymo veiksmų plėtojimo trečiosiose šalyse ir, kai aktualu, su valstybėmis narėmis ir Europos išorės veiksmų tarnyba vykdant su **muitinės sritimi** susijusią veiklą, įskaitant rizikos valdymą ir kovą su sukčiavimu, kai tos veiklos sritys viena kitą papildo.

7 sudedamoji dalis: „*Bendradarbiavimas su trečiosiomis valstybėmis į EBCG reglamento taikymo sritį patenkančių sričių klausimais, daugiausia dėmesio skiriant kaimyninėms trečiosioms valstybėms ir toms trečiosioms valstybėms, kurios, atlikus rizikos analizę, nustatytos kaip neteisėtos imigracijos kilmės arba tranzito valstybės*[19]“.

Politikos prioritetai

Valstybės narės ir Agentūra turi bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis Europos integruoto sienų valdymo ir migracijos politikos tikslais. Praktinis bendradarbiavimas EISV srityje su trečiosiomis šalimis ES ir nacionaliniu lygmenimis turėtų atitikti bendrą užsienio ir saugumo politiką ir visapusiškai atitikti ES teisę, įskaitant pagrindines teises ir negrąžinimo principą, kad būtų užkirstas kelias neteisėtai imigracijai, pagerintas veiksmingas grąžinimas, užkirstas kelias tarpvalstybiniam nusikalstamumui ir sudarytos palankesnės sąlygos teisėtoms kelionėms.

Bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis plėtojant EISV visų pirma siekiama stiprinti trečiųjų šalių operatyvinius ir bendradarbiavimo pajėgumus sienų kontrolės, rizikos analizės, grąžinimo ir readmisijos srityse. Šiuo požiūriu labai svarbu trečiosiose šalyse propaguoti Europos vertybes ir standartus. Pirmenybė turėtų būti teikiama ES šalims kandidatėms, ES kaimyninėms šalims ir neteisėtos imigracijos kilmės ir tranzito šalims.

Strateginės gairės

1. Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis EISV srityje turėtų būti grindžiamas **susitarimais**, atitinkančiais Sąjungos teisės aktus, be kita ko, dėl asmens duomenų apsaugos. Šiuose susitarimuose (įskaitant susitarimus dėl statuso ir darbo susitarimus) turėtų būti nustatytos atsakingos organizacijos, bendradarbiavimo struktūros ir bendradarbiavimo apimtis, taip pat nustatytos atsakomybės paskirstymo taisyklės.
2. Valstybių narių ir trečiųjų šalių operatyvinis bendradarbiavimas skatinamas tais atvejais, kai toks bendradarbiavimas yra suderinamas su *Frontex* užduotimis. Valstybės narės turi susilaikyti nuo bet kokių veiksmų, kurie keltų pavojų Agentūros veiklai arba jos tikslų įgyvendinimui.
3. Valstybių narių ir trečiųjų valstybių keitimasis informacija, visų pirma EUROSUR, turėtų būti vykdomas pagal dvišalius ar daugiašalius susitarimus. Šiuo tikslu valstybės narės

[19] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies g punktas.

turėtų laikytis Komisijos rekomendacijos dėl pavyzdinių nuostatų dėl keitimosi informacija EUROSUR sistemoje pagal EBCG reglamento 76 straipsnio 2 dalį[20].

4. *Frontex* turėtų parengti ES lygmens dabartinio operatyvinio bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis sienų valdymo ir grąžinimo srityje apžvalgą. Tai turėtų būti grindžiama iš valstybių narių, Komisijos ir kitų Europos įstaigų gauta informacija.
5. Nustatydamos konkrečios padėties vaizdo sistemas su trečiosiomis šalimis EUROSUR, valstybės narės ir *Frontex* turėtų laikytis *Frontex* parengtų keitimosi informacija techninių ir veiklos standartų ir juos skatinti.
6. *Frontex* koordinuojama operatyvinė veikla trečiosiose šalyse turėtų būti planuojama ir vykdoma vadovaujantis ES ir atitinkamos trečiosios šalies **susitarimais dėl statuso** ir (arba) *Frontex* ir trečiųjų šalių kompetentingų institucijų sudarytais **darbo susitarimais** (jei yra). Tiek susitarimai dėl statuso, tiek darbo susitarimai turėtų būti grindžiami atitinkamais Komisijos patvirtintais modeliais[21].
7. Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis turi atitikti ES teisę, įskaitant normas ir standartus, kurie yra galiojančių ES teisės aktų dalis, net jei bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis vyksta tų šalių teritorijoje. Keitimasis asmens duomenimis su trečiosiomis šalimis turi atitikti ES duomenų apsaugos teisės aktų reikalavimus.
8. Reikėtų stiprinti **daugiašalį ir regioninį bendradarbiavimą** su trečiosiomis šalimis. Valstybių narių nacionaliniais koordinavimo centrais turėtų būti naudojamasi kaip informacijos centrais keičiantis informacija su kaimyninėmis šalimis ir kitomis atitinkamomis šalimis.
9. Tais atvejais, kai **ryšių palaikymo pareigūnų tinklai** aiškiai gali prisidėti prie įvairių su ISV susijusių funkcijų ES ir nacionaliniu lygmenimis, jie turėtų būti veiksmingai koordinuojami ir jiems turėtų būti teikiama tinkama parama, kad būtų kuo labiau padidinti operaciniai pajėgumai ir veiksmingumas. Bendradarbiavimo ir pranešimų teikimo kanalai ir formos turėtų būti aiškūs visais lygmenimis. Turėtų būti nuolatinių ir lanksčių pajėgumų dislokuoti atitinkamų įgūdžių turinčius ryšių palaikymo pareigūnus arba ekspertų grupes skirtingose vietose, jei yra veiklos poreikių. *Frontex* turėtų turėti išsamų padėties vaizdą apie įvairių rūšių Europos ryšių palaikymo pareigūnus (*Frontex* ryšių palaikymo pareigūnus, Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnus, Europos grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnus, kitų agentūrų ryšių palaikymo pareigūnus) ir nacionalinius imigracijos ryšių palaikymo pareigūnus, remiantis valstybių narių ir kitų atitinkamų Europos įstaigų pateikta informacija. Surinkta informacija turėtų papildyti rizikos analizę ir informuotumą apie padėtį ES ir nacionaliniu lygmenimis, įskaitant pasienio žvalgybos vaizdo sistemą. *Frontex* ryšių palaikymo pareigūnai taip pat turėtų keistis visa svarbia informacija su ES delegacija šalyje, kurioje jie dislokuoti, atsižvelgdami į bendrą ES politikos koordinavimą toje šalyje.
10. ES turėtų tinkamai koordinuoti ir stebėti su **ISV susijusių gebėjimų stiprinimo** darbo vizitus į trečiąsias šalis, įskaitant tiesioginį finansavimą, technines konsultacijas, mokymą ar paramą naudojant techninę įrangą. *Frontex* turėtų toliau įgyvendinti **ES finansuojamus gebėjimų stiprinimo projektus ir su ISV susijusias programas** ES šalyse kandidatėse ir

[20] C(2022) 300 *final*.
[21] COM(2021) 829 *final* ir COM(2021) 830 *final*.

kitose prioritetinėse trečiosiose šalyse, visų pirma siekiant stiprinti trečiųjų šalių pajėgumus sienų kontrolės, rizikos analizės, grąžinimo ir readmisijos srityse. Taip pat *Frontex* turėtų glaudžiai bendradarbiauti su kitais Komisijos įgyvendinimo partneriais, teikdama konsultacijas sienų valdymo veiksmų įgyvendinimo kaimyninėse šalyse ir kitose prioritetinėse trečiosiose šalyse klausimais. Projektai, kuriems vadovauja valstybės narės, turėtų būti įgyvendinami glaudžiai bendradarbiaujant su *Frontex*; Agentūros kompetencija turėtų būti visapusiškai išnaudojama visuose projektų etapuose. Agentūra taip pat turėtų parengti išsamią vykdomų ir planuojamų su ISV susijusių gebėjimų stiprinimo projektų ir darbo vizitų trečiosiose šalyse apžvalgą.

11. Turėtų būti toliau plėtojamas **bendros saugumo ir gynybos politikos** civilinių **misijų**, turinčių sienų valdymo sudedamąją dalį, ir *Frontex* bendradarbiavimas, siekiant užtikrinti informuotumą apie padėtį ir remti rizikos analizę bei EISV standartų propagavimą.

8 sudedamoji dalis: „*Techninės ir operacinės priemonės Šengeno erdvėje, susijusios su sienų kontrole ir skirtos tam, kad būtų geriau sprendžiama neteisėtos imigracijos problema ir kovojama su tarpvalstybiniais nusikaltimais*[22].“

Politikos prioritetai

Siekiant užtikrinti veiksmingą kovą su neteisėtu antriniu judėjimu, neteisėta migracija ir tarpvalstybiniu nusikalstamumu, susijusiu su išorės sienomis, Šengeno erdvėje turėtų būti užtikrintas išorės sienų kontrolės ir techninių bei operatyvinių priemonių operatyvinis tęstinumas ir sąveikumas.

Sudaryti nacionaliniai pajėgumai (parengtis), siekiant sustiprinti su neteisėta migracija susijusius policijos patikrinimus teritorijoje, įskaitant vidaus pasienio ruožus, kurie remiami kitomis valstybių narių turimomis alternatyviomis priemonėmis, taip apribojant poreikį atnaujinti vidaus sienų kontrolę.

Strateginės gairės

1. Tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu turėtų būti parengta **išsami** neteisėto trečiųjų šalių piliečių **atvykimo ir antrinio judėjimo** ES **padėties vaizdo sistema** ir rizikos analizė, kaip tikslinių ir proporcingų priemonių, kurių reikia imtis, pagrindas. *Frontex,* visapusiškai remiama valstybių narių ir bendradarbiaudama su kitomis atitinkamomis ES agentūromis, turėtų parengti Europos padėties vaizdo sistemą. EUROSUR kartu su kitomis veiksmingomis ir suvienodintomis duomenų rinkimo sistemomis turėtų būti naudojama kaip pagrindinė šios funkcijos platforma. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad apie įvykius, susijusius su neteisėtu antriniu judėjimu, nacionalinės valdžios institucijos praneštų NKC.
2. Turėtų būti toliau plėtojamas tvirtesnis bendradarbiavimas ir koordinavimas, įskaitant bendrą rizikos analizę, operatyvinę praktiką ir sklandų keitimąsi informacija tarp sienos apsaugos pareigūnų ir kitų prie išorės sienų dirbančių institucijų. Tai apima NKC, Šengeno erdvėje dirbančias valdžios institucijas, **policiją ir muitinių bendradarbiavimo centrus** (PMBC) ir kitus atitinkamus centrus. Visos atsakingos institucijos turėtų veiksmingai naudotis įvairiomis ES masto informacinėmis sistemomis.

[22] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies h punktas.

3. Turėtų būti toliau plėtojamas ir stiprinamas *Frontex* ir atitinkamų PMBC koordinuojamų bendrų operacijų operatyvinis bendradarbiavimas.
4. Nacionaliniu lygmeniu turėtų būti pakankamai pajėgumų suintensyvinti policijos patikrinimus, susijusius su neteisėta imigracija visoje teritorijoje, ir vykdyti policijos patikrinimus bei migracijos kontrolę pagrindiniuose transporto keliuose, įskaitant pasienio ruožus, remiantis rizikos analize.

9 sudedamoji dalis: „*Trečiųjų šalių piliečių, kuriems taikomas valstybės narės priimtas sprendimas grąžinti, grąžinimas*[23]“

Politikos prioritetai

Trečiųjų šalių piliečiai, kuriems taikomas valstybės narės priimtas sprendimas grąžinti, turėtų būti veiksmingai grąžinti visapusiškai gerbiant pagrindines teises. Turėtų būti pajėgumų (administracinių, techninių ir operatyvinių) veiksmingai ir vieningai įgyvendinti grąžinimo procesus, įskaitant savanorišką grįžimą, ES ir nacionaliniu lygmenimis, nes tai yra neatsiejama migracijos valdymo grandinės ir Europos ISV veikimo dalis.

Veiksmingai vykdant trečiųjų šalių piliečių, dėl kurių priimtas sprendimas grąžinti, grąžinimą turėtų būti užtikrinta, kad visi asmenys, neturintys teisės likti ES, tikrai išvyktų iš ES. EISV taip pat turėtų būti užtikrinta, kad tinkamai parengti ekspertai grąžinimo procedūrą vykdytų humaniškai, oriai ir tvariai, visapusiškai laikydamiesi grąžinamų asmenų pagrindinių teisių ir tarptautinės bei ES teisės.

Strateginės gairės

1. *Frontex* pajėgumai ir užduotis remti valstybes nares visais grąžinimo proceso etapais turėtų būti toliau stiprinami visapusiškai pasinaudojant visomis turimomis Sąjungos ir nacionalinėmis priemonėmis.
2. Valstybių narių pajėgumai vienašališkai arba kartu grąžinti neteisėtai esančius trečiųjų šalių piliečius turėtų būti didinami sukuriant integruotą ir koordinuotą nacionalinę grąžinimo sistemą, grindžiamą Agentūros parengtu grąžinimo bylų valdymo sistemos modeliu ir suderinamą su Europos grąžinimo politika. Valstybės narės turėtų visapusiškai užtikrinti savo pajėgumus prisidėti prie *Frontex* koordinuojamų arba organizuojamų Europos grąžinimo operacijų.
3. Neteisėtos migracijos valdymo programa (IRMA) turėtų būti toliau plėtojama siekiant didinti informuotumą apie padėtį grąžinimo srityje, duomenų apie grąžinimo operacijas rinkimą ir readmisiją. Tai padės valstybėms narėms planuoti, keistis atitinkama operatyvine informacija, organizuoti ir įgyvendinti grąžinimo, readmisijos ir reintegracijos veiklą. Be to, *Frontex* galės visapusiškai aktyviai dalyvauti planuojant ir organizuojant grąžinimo operacijas, įskaitant pagalbą prieš grąžinimą ir reintegraciją.
4. *Frontex* turėtų parengti išsamią padėties vaizdo sistemą, įskaitant valstybių narių pajėgumus ir grąžinimo poreikius, remdamasi iš valstybių narių, įvairių rūšių imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų (Europos ir nacionalinių) ir trečiųjų šalių gauta informacija.
5. Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos, visų pirma *Frontex*, turėtų įgyvendinti *2021 m. ES savanoriško grįžimo ir reintegracijos strategiją*[24].

[23] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies i punktas.
[24] COM(2021) 120 *final*, 2021 4 27.

10 sudedamoji dalis: *„Pažangiųjų technologijų, įskaitant didelės apimties informacines sistemas, naudojimas“*[25].

Politikos prioritetai

Europos ISV, visų pirma patikrinimai kertant sieną ir sienų stebėjimas, turėtų būti remiamas **pažangiomis, mobiliomis ir sąveikiomis Europos techninėmis sistemomis ir sprendimais**, taikomais didelės apimties ES IT sistemoms. Taip siekiama užtikrinti veiksmingesnę ir patikimesnę sienų kontrolę. Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos turėtų turėti pajėgumų **kuo geriau pasinaudoti pažangiosiomis technologijomis**, įskaitant duomenims apsaugoti skirtus mechanizmus.

Strateginės gairės

1. Esamose sistemose patikrinimams kertant sieną naudojamos **informacijos kokybė** turėtų būti gerinama imantis praktinių priemonių duomenų tikslumui užtikrinti, pasinaudojant jų reguliaraus vertinimo galimybe, be kita ko, diegiant pažangiąsias technologijas.
2. Turėtų būti užtikrintas **esamų ir naujų didelės apimties IT sistemų (AIS, VIS, ETIAS, atnaujintos SIS) sąveikumas**, ypač visapusiškas ir išsamus neseniai atnaujintų sistemų įgyvendinimas.
3. **eu-LISA**, Europos Sąjungos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūros, **pagrindinis tikslas** – sukurti, prižiūrėti ir eksploatuoti didelės apimties informacinių sistemų centrinius komponentus.
4. Siekiant pagerinti piliečių saugumą, palengvinti patikrinimus kertant sieną ir išorės sienų kirtimą bei kovoti su tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir terorizmu, reikėtų kuo labiau išnaudoti **naujų pažangių techninių sprendimų** (pvz., automatizuotos pasienio kontrolės / ABC vartų) ir skirtingų su sienomis ir saugumu susijusių informacinių sistemų sąveikumo potencialą.
5. Siekiant padidinti Europos stebėjimo ir reagavimo pajėgumus prie išorės sienų, reikėtų išnaudoti visą **šiuolaikinių technologijų** potencialą. Siekiant sukurti visapusišką padėties vaizdo sistemą, reikėtų toliau plėtoti Europos stebėjimo pajėgumų (pvz., palydovinio ryšio paslaugų) naudojimą.
6. Reikėtų toliau plėtoti prie jūrų ir sausumos sienų naudojamų integruotų, sąveikių ir pritaikomų techninių stebėjimo sistemų (stacionarių ir mobiliųjų) **stebėjimo pajėgumus**. Tai turėtų apimti techninius sprendimus ir darbo procesus, naudojamus įvairiuose operatyviniuose centruose (NKC, gelbėjimo koordinavimo centruose ir vietos koordinavimo centruose) ir mobiliuosiuose padaliniuose.
7. Prisidėdamos prie **Europos ypatingos svarbos technologijų savarankiškumo**[26], Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos turi užtikrinti, kad planuojant jų pajėgumus būtų

[25] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies j punktas.

[26] 2021 m. vasario 25–26 d. Europos Vadovų Tarybos narių pareiškimas.

atsižvelgiama į tikslą mažinti priklausomybę nuo trečiųjų šalių ypatingos svarbos technologijų.

8. Pažangiųjų technologijų naudojimas turi atitikti ES duomenų apsaugos sistemos reikalavimus.

11 sudedamoji dalis: *„Kokybės kontrolės mechanizmas, visų pirma Šengeno vertinimo mechanizmas, pažeidžiamumo vertinimas ir galimi nacionaliniai mechanizmai, taikomi siekiant užtikrinti Sąjungos teisės aktų sienų valdymo srityje įgyvendinimą“*[27].

Politikos prioritetai

Siekiant užtikrinti nuolatinį informuotumą apie Europos integruoto sienų valdymo įgyvendinimą ir kokybę strateginiu ir operatyviniu lygmenimis, turėtų būti įdiegta visapusiška **Europos kokybės kontrolės sistema**. Kokybės kontrolės rezultatais turėtų būti naudojamasi toliau plėtojant Europos ir nacionalines ISV sistemas ir funkcijas.

Strateginės gairės

- Turėtų būti visapusiškai įgyvendintas Europos kokybės kontrolės mechanizmas, kurį sudaro **Šengeno vertinimo mechanizmas** ir ***Frontex* atliekami pažeidžiamumo vertinimai**.
- Remiantis reguliariai pasikeista informacija, turėtų būti kuo labiau padidinta **pažeidžiamumo vertinimo ir Šengeno vertinimo mechanizmo sinergija**, kad būtų galima sukurti geresnę Šengeno erdvės veikimo vaizdo sistemą. Taip turėtų būti kiek įmanoma išvengta valstybių narių pastangų dubliavimo ir užtikrinamas geriau koordinuotas atitinkamų ES finansinių priemonių, kuriomis remiamas išorės sienų valdymas, naudojimas.
- Kokybės kontrolės mechanizmo rezultatai turėtų būti naudojami plėtojant nacionalinę sienų valdymo sistemą ir teikiant pirmenybę atitinkamų ES finansavimo priemonių (pvz., nacionalinių programų ir teminių priemonių pagal Integruoto sienų valdymo fondo sienų valdymo ir vizų priemonę (SVVP) naudojimui, ypač vertinant kitus Komisijos finansavimo pasiūlymus.
- **Valstybės narės** turėtų sukurti **nacionalinį kokybės kontrolės mechanizmą** (nacionalinį Šengeno vertinimą), kuris apimtų visas nacionalinės ISV sistemos dalis ir funkcijas bei apimtų visas valdžios institucijas, dalyvaujančias integruoto sienų valdymo veikloje.
- Valstybės narės turėtų aktyviai dalyvauti Komisijos koordinuojamuose Šengeno vertinimo vizituose ir laiku bei kokybiškai prisidėti prie *Frontex* vadovaujamų pažeidžiamumo vertinimų.

12 sudedamoji dalis: *„Solidarumo mechanizmai, visų pirma Sąjungos finansavimo priemonės“*[28].

Politikos prioritetai

[27] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies k punktas.
[28] EBCG reglamento 3 straipsnio 1 dalies l punktas.

Veiksmingą Europos ISV strategijos įgyvendinimą turėtų remti **konkretūs ES fondai**, visų pirma SVVP ir Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas (PMIF). **ES lėšomis** turėtų būti remiami Europos integruoto sienų valdymo veiksmai ES ir nacionaliniu lygmenimis, patenkantys **į ES jurisdikciją ir apibrėžti ES teisėje**, siekiant kuo didesnės ES pridėtinės vertės. **Nacionalinės teisės aktais reglamentuojamos Europos integruoto sienų valdymo sudedamosios dalys** iš esmės turėtų būti finansuojamos iš **nacionalinių išteklių**.

Frontex veikla remiama iš specialaus Agentūros biudžeto iš bendro ES biudžeto. Agentūra taip pat gali gauti ES finansavimą techninės pagalbos projektams trečiosiose šalyse vykdyti pagal atitinkamų priemonių, kuriomis remiamas ES išorės migracijos politikos įgyvendinimas, nuostatas.

Strateginės gairės

- ES finansavimo priemonių (pvz., nacionalinių programų pagal SVVP) naudojimas turėtų būti suderintas su nacionalinėmis ISV strategijomis, veiksmų planais ir pajėgumų planavimu. Turėtų būti nustatyti aiškūs ir išsamūs nacionaliniai prioritetai (pvz., EUROSUR, pajėgumų plėtojimas), grindžiami ES prioritetais.
- Siekiant prioriteto tvarka naudoti ES lėšas nacionaliniu lygmeniu, reikėtų atsižvelgti į Šengeno vertinimo mechanizmo ir pažeidžiamumo vertinimo rezultatus.
- Glaudus Komisijos ir *Frontex* bendradarbiavimas turėtų užtikrinti *Frontex* veiklos ir veiksmų, finansuojamų pagal kitas ES finansavimo priemones, sinergiją ir sudaryti sąlygas išvengti dvigubo finansavimo.
- Specialus ES finansavimas iš Vidaus saugumo fondo (sienų) ir SVVP konkrečių veiksmų turėtų padėti valstybėms narėms įsigyti reikiamą įrangą, kad ji būtų perduota *Frontex* pagal EBCG reglamento 64 straipsnio 14 dalį. Taip bus sustiprinti Agentūros pajėgumai remti tas valstybes nares, kurioms reikia pagalbos.

13 sudedamoji dalis: „*Pagrindinės teisės*[29]*“*.

Politikos prioritetai

Visapusiška pagarba pagrindinėms teisėms yra Europos integruoto sienų valdymo pagrindas. **Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos**, vykdydamos savo užduotis pagal savo įgaliojimus, **turi užtikrinti pagrindinių teisių apsaugą** įgyvendindamos Europos ISV priemones. Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų ES ir nacionalinių subjektų veiksmai turėtų būti vykdomi visapusiškai laikantis atitinkamos ES teisės, įskaitant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją ir atitinkamą tarptautinę teisę. Pastaroji apima 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją dėl pabėgėlių statuso ir jos 1967 m. protokolą bei Vaiko teisių konvenciją. Taip pat turi būti visapusiškai laikomasi įsipareigojimų, susijusių su galimybe gauti tarptautinę apsaugą, visų pirma negrąžinimo principo. Pasiūlyme dėl reglamento dėl trečiųjų šalių piliečių tikrinimo[30] Komisija pasiūlė, kad kiekviena valstybė narė turėtų sukurti nepriklausomą stebėsenos mechanizmą, kuriuo būtų užtikrinta, kad atliekant tikrinimą prie

[29] EBCG reglamento 3 straipsnio 2 dalis.
[30] COM(2020) 612, 2020 9 23.

išorės sienų būtų laikomasi pagrindinių teisių ir kad visi kaltinimai dėl pagrindinių teisių pažeidimo būtų tinkamai išnagrinėti. Šis stebėsenos mechanizmas turėtų būti taikomas valdant ir stebint migracijos padėtį, kaip numatyta pasiūlyme dėl naujo reglamento dėl prieglobsčio ir migracijos valdymo[31].

Strateginės gairės

- Vykdant visą Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų veiklą ES ir nacionaliniu lygmenimis, turėtų būti griežtai laikomasi pagrindinių teisių strategijos ir prie jos pridėto *Frontex* valdančiosios tarybos priimto veiksmų plano.
- Įgyvendindamos savo nacionalines ISV strategijas, valstybės narės turėtų veikti visapusiškai paisydamos pagrindinių teisių per visą visos sienų valdymo ir grąžinimo veiklos vykdymo ciklą.
- Valstybės narės turėtų sukurti ir operatyviai palaikyti nacionalinį pagrindinių teisių stebėsenos mechanizmą, susijusį su sienų valdymu ir grąžinimu.
- Pagrindinės teisės turėtų būti esminė visų asmenų, dalyvaujančių sienų kontrolės arba grąžinimo veikloje, mokymo programos Europos ir nacionaliniu lygmenimis dalis. Šiose mokymo priemonėse ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas pažeidžiamų asmenų, įskaitant nepilnamečius, apsaugai.
- Atliekant vertinimus pagal peržiūrėtą Šengeno stebėsenos ir vertinimo mechanizmą ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas patikrinimui, ar taikant Šengeno *acquis* laikomasi pagrindinių teisių.

14 sudedamoji dalis: „*Švietimas ir mokymai*[32]“.

Politikos prioritetai

Europos ir nacionaliniu lygmenimis turėtų būti **užtikrintas pakankamas skaičius kompetentingų ir specialiai parengtų darbuotojų** visose Europos integruoto sienų valdymo srityse, glaudžiai bendradarbiaujant mokymo akademijoms valstybėse narėse ir *Frontex*.

Švietimas ir mokymas turėtų būti grindžiami **suderintais ir kokybiškais bendrais** nuolatinio korpuso **mokymo standartais**, atsižvelgiant į veiklos poreikius, užduotis ir teisinę kompetenciją ir akcentuojant aiškų **Sutartyse įtvirtintų vertybių** supratimą. Turėtų būti skatinami aukščiausi standartai ir geriausia patirtis įgyvendinant Sąjungos sienų ir grąžinimo teisę, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamų asmenų, įskaitant vaikus, apsaugai ir pagarbai pagrindinėms teisėms, ir turėtų būti sukurta bendra kultūra, grindžiama pagarba pagrindinėms teisėms.

Strateginės gairės

- Turėtų būti toliau plėtojamos sienų valdymui ir grąžinimui skirtos **bendrosios pagrindinės mokymo programos** ir būtinos mokymo priemonės, be kita ko, susijusios su vaikų ir kitų pažeidžiamoje padėtyje esančių asmenų apsauga, ir jos turėtų būti

[31] COM(2020) 610, 2020 9 23.
[32] EBCG reglamento 3 straipsnio 2 dalis.

grindžiamos bendra šiam sektoriui parengta bendra orientacine kvalifikacijų sistema (sienų ir pakrančių apsaugos sektorių kvalifikacijų sistema). Šiuose produktuose turėtų būti atsižvelgiama į Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų pajėgumų veiksmų gaires, kurias kasmet tvirtina valdančioji taryba. Taip pat turėtų būti rengiami papildomi mokymo kursai ir seminarai, susiję su integruoto sienų valdymo užduotimis, tiek nuolatiniam korpusui, tiek kompetentingų nacionalinių institucijų pareigūnams.

- *Frontex*, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, Komisija, atitinkamomis ES agentūromis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais ir atsižvelgdama į atitinkamus mokslinių tyrimų rezultatus ir geriausią patirtį, turėtų toliau kurti ir papildyti **specialią Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų mokymo priemonę**.
- Siekiant patenkinti veiklos poreikius, reikėtų toliau plėtoti **specializuotas mokymo priemones**, susijusias su nuolatinio korpuso narių užduotimis ir įgaliojimais, skirtas priverstinio grąžinimo stebėtojams ir pagrindinių teisių stebėtojams. Su tais sienos apsaugos pareigūnais ir kitais grupių nariais turėtų būti reguliariai vykdomos pratybos pagal specializuotą mokymo tvarkaraštį.
- Visiems operatyvinei veiklai dislokuotiems nuolatinio korpuso nariams, neatsižvelgiant į jų kategoriją, ES ir nacionaliniu lygmenimis turėtų būti rengiami vienodo lygio sienos apsaugos pareigūnų ir su grąžinimu susiję mokymai. Taip siekiama užtikrinti, kad visos Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos būtų profesionalios ir tinkamai parengtos pagal jų specializaciją.
- *Frontex* turėtų įgyvendinti **vidaus kokybės kontrolės mechanizmą**, atitinkantį Europos švietimo ir mokymo standartus ir gaires, kad būtų užtikrintas Agentūros operatyvinėje veikloje dalyvaujančių statutinių darbuotojų aukšto lygio mokymas, kompetencija ir profesionalumas. Apie šio mechanizmo įgyvendinimo padėtį turėtų būti pranešama metinėje vertinimo ataskaitoje ir informacija turėtų būti pridedama prie metinės veiklos ataskaitos.
- Turėtų būti skatinama įgyti žinių ar specialių ekspertinių žinių iš užsienyje vykdant misijas ir su grąžinimu susijusias operacijas kitoje valstybėje narėje įgytos patirties ir gerosios praktikos pavyzdžių. Visų pirma jos turėtų būti teikiamos pagal mainų programą, skirtą sienos apsaugos pareigūnams, dalyvaujantiems *Frontex* teikiant grąžinimo pagalbą.
- Reikėtų toliau svarstyti galimybę ***Frontex* įsteigti mokymo centrą**, tinkamai atsižvelgiant į glaudesnį bendradarbiavimą ir sinergiją su valstybių narių nacionaliniais mokymo institutais ir jais remiantis. Tikslas – koordinuoti ir supaprastinti sienų ir pakrančių apsaugos pareigūnų švietimo ir mokymo plėtojimą, teikimą ir sertifikavimą, remiantis Europos kokybės užtikrinimo standartais, ir dar labiau palengvinti bendros Europos kultūros įtraukimą į rengiamus mokymus.

15 sudedamoji dalis: „*Moksliniai tyrimai ir inovacijos*[33]“.

Politikos prioritetai

[33] EBCG reglamento 3 straipsnio 2 dalis.

Integruotas sienų valdymas turėtų būti remiamas pažangiosiomis technologijomis ir perspektyviais atitinkamų mokslų, kuriais remiama sienų apsaugos profesija, moksliniais tyrimais. Šiuo tikslu ES ir nacionaliniu lygmenimis turėtų būti užtikrintos savalaikės ir gerai koordinuojamos investicijos į mokslinius tyrimus ir inovacijas.

Strateginės gairės

- Sienų kontrolės operacijose turėtų būti naudojami **moksliniai tyrimai ir inovacijos**, kad jos taptų sąveikesnės ir ekonomiškai efektyvesnės. Novatoriški sprendimai turėtų būti skatinami vykdant tarpvalstybinį bendradarbiavimą siekiant masto ekonomijos. *Frontex* ir valstybių narių sienos apsaugos institucijų mokslinių tyrimų ir inovacijų padalinių bendradarbiavimas prioritetinėse srityse turėtų būti toliau plėtojamas. Sienų kontrolės institucijos taip pat turėtų būti susipažinusios su **naujausiais technologijų pokyčiais**, numatančiais tendencijas, iššūkius ir grėsmes, atsižvelgiant į tai, kad kontrabandos tinklai ir teroristai taip pat naudoja pažangiąsias technologijas.
- *Frontex* turėtų aktyviai dalyvauti **stebint mokslinių tyrimų ir inovacijų** veiklą, kurią vykdo valstybės narės, ES ir pramonė ISV reglamentuojamose srityse, taip pat kiti atitinkami subjektai, įskaitant trečiąsias šalis ir kitas organizacijas.
- *Frontex* valstybėms narėms ir Komisijai turėtų padėti sudaryti bei įgyvendinti su ISV susijusias Sąjungos bendrąsias mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos programas.
- Mokslinių tyrimų ir inovacijų naudojimas turi atitikti ES duomenų apsaugos teisės aktų reikalavimus.

6. *DAUGIAMETĖS STRATEGINĖS POLITIKOS CIKLO VALDYMAS*

Pagrindinis EISV politikos ciklo tikslas – užtikrinti, kad per ateinančius penkerius metus ES politiniai prioritetai būtų tinkamai perkelti į Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų veiklos tikslus ir veiklą.

Nors būtinas ilgalaikis planavimas, dėl labai dinamiškos politinės ir jautrios EISV veiklos aplinkos reikia nuolat stebėti pokyčius ir lanksčiai prisitaikyti prie kintančių poreikių. Todėl daugiametėje strateginėje EISV politikoje taip pat turėtų būti nustatytas tinkamas mechanizmas siekiant užtikrinti veiksmingą valdymo sistemą, kuri padėtų sėkmingai įgyvendinti ciklą.

Šis mechanizmas turėtų būti integruotas į Šengeno ciklą, kuris pradedamas rengiant metinę Šengeno erdvės padėties ataskaitą. Šengeno erdvės padėties ataskaita priimama kartu su šiuo politikos dokumentu. Šengeno ciklas sudarys sąlygas stebėti, kaip įgyvendinamas EISV ciklas įvairiais formatais:

- Metinis **Šengeno forumo** susitikimas suteiks galimybę Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai peržiūrėti EISV įgyvendinimą ir Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgoms nustatyti papildomą politinę kryptį.
- Kas ketvirtį organizuojami **Šengeno tarybos posėdžiai** turėtų peržiūrėti ir pateikti išvadas dėl Šengeno erdvės valdymo, taip pat suteikti politinį postūmį spręsti

pagrindinius strateginius klausimus, susijusius su EISV įgyvendinimu. Jie suteikia galimybę politiniu lygmeniu aptarti su Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgomis, įskaitant *Frontex*, susijusius klausimus ir prireikus teikti strategines rekomendacijas bei stebėti jų įgyvendinimą.

- Papildomas strateginis vadovavimas taip pat bus numatytas Agentūros valdančiosios tarybos aukšto lygio posėdyje.

Kasmetiniai **tarpparlamentinio bendradarbiavimo** susitikimai, numatyti EBCG reglamento 112 straipsnyje, galėtų suteikti galimybę užtikrinti, kad įgyvendinant Europos integruotą sienų valdymą Europos Parlamentas ir nacionaliniai parlamentai veiksmingai vykdytų savo atitinkamų nacionalinių valdžios institucijų priežiūros funkcijas. Susitikimai galėtų būti koordinuojami rengiantis metiniam **Šengeno forumo** susitikimui.

7. IŠVADOS

Komisija parengė šį politikos dokumentą, siekdama bendro Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos sutarimo, kaip EBCG turėtų įgyvendinti EISV per ateinančius penkerius metus.

Todėl Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą aptarti šį politikos dokumentą, kuriame išdėstyta **daugiametė strateginė** EISV **politika**, ir pranešti Komisijai savo atitinkamas nuomones.

Be to, atsižvelgdama į tai, kad svarbu sukurti tinkamus **mechanizmus siekiant užtikrinti veiksmingą valdymo** sistemą, kuria būtų prisidedama prie ciklo įgyvendinimo, Komisija siekia sužinoti abiejų institucijų nuomonę apie jos idėjas dėl reguliariau teiktinos tikslinės krypties, kuri papildytų penkerių metų **politikos prioritetus** ir **strategines gaires**.

Remdamasi abiejų institucijų politiniu indėliu dėl pirmiau minėtų aspektų, Komisija priims komunikatą, kuriame išdėstys daugiametę strateginę EISV ir jo valdymo politiką.

EISV ciklo trukmė	
Daugiametės strateginės politikos ciklo įgyvendinimo veiksmai	***Orientacinis tvarkaraštis***
Komisija pateikia politikos dokumentą, kuriame išdėstyta Europos integruoto sienų valdymo daugiametė strateginė politika	2022 m. 2 ketvirtis
Europos Parlamentas ir **Taryba** aptaria politikos dokumentą, kuriame išdėstyta Europos integruoto sienų valdymo daugiametė strateginė politika	2022 m. 3 ketvirtis
Komisija priima komunikatą, kuriuo nustatoma Europos integruoto sienų valdymo daugiametė strateginė politika	2022 m. 4 ketvirtis
Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra priima Europos integruoto sienų valdymo techninę ir veiklos strategiją	2023 m. 2 ketvirtis (6 mėnesiai po Komisijos komunikato priėmimo dienos)
Valstybės narės derina savo nacionalines ISV strategijas	2023 m. 4 ketvirtis (12 mėnesių po Komisijos komunikato priėmimo dienos)
Komisija įvertina Europos integruoto sienų valdymo daugiametę strateginę politiką	2026 m. 4 ketvirtis (48 mėnesiai po Komisijos komunikato priėmimo dienos)
Komisija pateikia antrą politikos dokumentą, kuriuo rengiama kita Europos integruoto sienų valdymo daugiametė strateginė politika	2027 m. pabaiga